ALEXANDRI MARIAE KALEPHATI

S. PRIMAT. ECCLES. BARIEN. CANONICI, REGIIQUE THEOLOGIAE DOGMATICAE MAGISTRI IN REGALI NEAP. ACADEMIA SS. SALVATORIS.

DE JULII LAURENTII SELVAGII NEAPOLITANI SACERDOTIS VIRIQUE DOCTISSIMI VITA, ET SCRIPTIS

COMMENTARIUS.

NEAPOLI)(MDCCLXXV.

EXPENSIS JOSEPHI DE DOMINICIS

PUBLICA AUCTORITATE AC PRIVILEGIO.

Proſtat apud Joſephum Antonium Elia publicum Bibliopolam in platea S. BLASII.

BENEDICTO CLEMENTI

DE. AROSTEGUI

E. DOMINIS. DE. CONTRERAS

AUDITORI. REGALIS. CANCELLARIAE CAESARAUGUSTANAE. IN. REGNO ARAGONUM

VIRO. AMPLISSIMO. ET. ERVDITISSIMO

ALEXANDER. MARIA. KALEPHATUS. S. ET. F.

PROBE nosti *Benedicte* Amplissime, diuturna temporum intercapedine, vastoque regionum intervallo amicitiam semel virtute initam, consuetudine vero roboratam, haud facile posse interire; adeo ut ipsa mors mortalium arbitra, & domina, clarissimos quosque, amicissimosque viros e terrarum statione dimovere possit, eorumdem vero imaginem ac virtutem ex sapientum animis dimovere non possit. In re adeo certa, quamvis in cultissima Europae parte natus domesticis abundes exemplis, liceat tamen ex Italico solo tria Tibi modo argumenta exhibere, quibus di-

ligenter pensitatis perennis amicitiae exempla erga Familiam Tuam *Clementem*, in Hispania nobilissimam, ex Italia, quae Te adhuc Impuberem ad se longo itinere properantem ulnis excepit suis, quaeque merito Te Alumno suo egregio, Italica quodammodo Civitate donato gloriatur, prae oculis habere semper poteris. Quanti primum Immortalis Memoriae Patruum Tuum *Ildephonsum* (quem praeterito anno sublatum dolemus omnes, quotquot viventem sumus venerati) *Julius Laurentius Selvagius* fecerit, quantoque sit eum prosequutus obsequio, dum ille Neapoli sapientia & muneribus prae ceteris florebat, optime recordaris. Hinc quum ipse *Julius* opus suum de recta *Antiquitatum Christianarum Institutione* plurium annorum studio digestum praelo esset commissurus, quamvis non sine Italorum desiderio jam patrium Hispaniae solum *Ildephonsum* haberet, nihilominus hujus benevolentiae erga se maximae memor eidem Patruo Tuo Clarissimo tunc adhuc viventi, volens lubensque dicavit. Verum posthaec, vix altero operis sui edito volumine fato interim interceptus est *Julius*; & mox post quindecim circiter menses Patruus ipse Tuus omnium bonorum luctu obiit Matriti; attamen quatuor reliqua operis volumina (quorum modo postremum prodit in

lucem

lucem) mortuo jamdiu Auctore *Julio*, nec porro superstite ipso *Ildephonso* Moecenate praesentissimo, eidem semel oblata, semper omnino dicata voluit *Julii* Frater obsequentissimus *Michaël*. Ego vero, qui Patruum, Nepotemque *Clementes de Arostegui* quanta maxima potui observantia colui semper; quique *Julio* ipso tamquam studiorum meorum socio dulcissimo diu amice sum usus, postquam in editione quatuor posthumorum voluminum, adhibitis mecum duobus aliis, olim ipsius *Julii* Auditoribus, iisdemque cum politiorum litterarum, tum severiorum disciplinarum studiosissimis, tutelam curamque navavi non indiligentem; quum ad hunc Commentarium elucubrandum amicorum hortatu animum adjunxi, nemini illum in primis dicatum volui, quam Tibi, qui Patruum jam defunctum sapientia, comitate, probitateque adamussim refers, quique me, & *Julium*, qua polles avita animi ingenuitate, vehementer dilexisti. Par namque est, ut de Amici vita scriptisque Commentarius ab Amico conscriptus, utriusque etiam Amici praeclaro nomini sit nuncupatus. Vincula igitur illa jucundissima amicitiae nostrae, cujus sanctissimas Leges ego, & erga Te, & erga *Julium* nostrum intactas servavi semper; nec absentia tua, nec hujus morte ab animo unquam meo obliteratas volui, merito

 me

me adegere, ut sepositis paulisper Theologicae Cathedrae studiis, brevem hunc conscriberem Commentarium, illumque ad Te potissimum mitterem, tamquam defuncti Amici imaginem historicis depictam coloribus, & quodammodo testem nunquam intermoriturae observantiae in Te meae. Hac deinde data ad Te scribendi opportunitate, hisce literis meis adjunctas volui *Sex Tabulas* Praeclarissimi Patrui tui *Ildephonsi* Gesta complectentes, quas ego, licet longe positus, post annum ab die ejus emortuali, *Ancyranas Tabulas* de Augusti laudibus inscriptas imitatus, collectis diligenter rerum monumentis, historica veritate exaravi; quasque sepulcro Viri Hispani celeberrimi, de Italico Nomine Benemerentissimi, si liceret, perpetuo affigendas vellem. Iisdem quoque literis conjunxi suavissima quaedam doctissimi *Leonardi Cortesii* nostri de eodem Patruo Tuo Poëmatia, ut inde videant omnes, exterorum sapientum merita Italos laudibus saepissime prosequi. Prae natalis quippe soli societate sapientes viri in humanitatis societatem, nescio quo potenti virtutis amore, libentius, atque arctius adiguntur. Praeterea idem *Cortesius*, *Carolus Blascus*, *Franciscus Pecheneda*, *Cajetanus Pirotius*, *Cyrus Minervinus*, *Joannes & Nicolaus Lembi*, atque (ne Te longa nominum serie detineam) alii omnes doctri-

na

na & probitate clarissimi Viri, qui invitante Patruo Tuo humanissimo Tecum ejus mensae quotidie pene assidebant; & ex quibus serotinus ille dulcissimus, jam satis celebratus, *Conventus Clementinus* constitui solebat, Te salvere jubent. Interim, *Benedicte* ornatissime, Te Patriae, Literis, Amicisque Tui amantissimis serves, & quum per otium licet, Museum Tuum selectissima Antiquorum Numismatum, Urbicorum praesertim, copia instruere ne desinas, quod me etiam fecisse olim, non mediocri eruditionis fructu, ad animum a seriis studiis relaxandum, meminisse potes. Vale. Neap. e Museolo meo Kal. Mart. CIↃIↃCCLXXV.

GESTORVM. ILDEPHONSI. CLEMENTIS. DE AROSTEQVI. VIRI. SAPIENTISSIMI. ET. IN LVSTRIS. QVIBVS. REIPVBLICAE. MVNERA AD. ALIORVM. EXEMPLVM. SANCTISSIME EXPLEVIT

POSTERIS. MONVMENTVM

I.

GESTA. HISPANICA. PRIMA.

NON. TOTVS. OBIIT. VIR. INCOMPARABILIS. ILDEPHONSVS. CLEMENS. DE. AROSTEQVI. SED. DVM TERREA. PARS. EIVS. HEIC. TVMVLATVR. ET PARS. VIVACIOR. VTI. PAR. EST. CREDERE. SEMPITERNA. BEATITATE. PERFRVITVR. EXEMPLAR VIRTVTVM. EIVS. SPLENDIDISSIMVM. OCVLIS OMNIVM. OBVERSATVR. ET. EIVS. GESTA. DOMI FORISQVE. CLARISSIMA. INGENTI. OMNIVM. LAVDE IMMORTALITATI. COMMENDANTVR

NATVS. VILLANOVAE. DE. XARA. IN. PROVINCIA MANCIAE. QVAE. POSITA. EST. IN. CELTIBERIA E. NOBILIBVS. DOMINIS. DE. CONTRERAS. KAL. APRIL ANN. CIↃIↃCLXXXXVIII. IN. MAXIMO. ILDEPHONSIANO. CONLEGIO. ACADEMIAE. CELEBERRIMAE COMPLVTENSIS. ARTIBVS. ELEGANTIORIBVS. SCIENTIISQVE. VACAVIT. VNDE. SOLIDA. SAPIENTIA. COMPARATA. PRIMVM. CATHEDRAM. INSTITVTIONVM IVRIS. AN. CIↃIↃCCXXX. DEIN. DECRETORVM. AN CIↃIↃCCXXXIII. CONSENTIENTIBVS. VOTIS. OBTINVIT. ATQVE. SINE. SVPERCILIO. ABSTRVSIORES LEGVM. NODOS. EXTRICAVIT. IVVENTVTIS. BONO

HINC. A. TRIVMPHATORE. GENTIVM. BARBARARVM PHILIPPO. V. HISPANIARVM. NOVIQVE. ORBIS. MONARCHA. IN. CAESARAVGVSTANO. CAVSSARVM. AVDITORIO. FVIT. PRAETOR. AVLAE. CRIMINALI. PRAEFECTVS. AN. CIↃIↃCCXXXIIII

QVO. IN. MVNERE. STATAS. CRIMINVM. POENAS. POPVLORVM. INCVRRENTIVM. TYRANNIDE. EXASPERATAS. HVMANITATE. INGENII. TEMPERAVIT. HOC TEMPORE. OPVS. EGREGIVM. CONCORDIAE. PASTORALIS. IAM. ANTE. CONSCRIPTVM. SAPIENTVM. COMMODIS. EVVLGAVIT

II.

GESTA. ROMANA.

EO. MAGISTRATV. ALIISQVE REGNI. NEGOTIIS. TEMPORVM. IMPROBITATE. IMPEDITISSIMIS. FELICITER PERFVNCTIS. SAPIENTIA. IVSTITIA. PRVDENTIA ATQVE. IN. AGENDO. DEXTERITAS. PER. ILDEPHONSVM. INLVSTRIORES. FACTAE. EVMDEM. PHILIPPVM REGEM. IMPVLERVNT. VT. PRO. REGNO. CASTELLAE. AVDITOR. ROTAE. ROMANAE. PRINCIPI. CHRISTIANI. ORBIS. TRIBVNALI. IPSE. DARETVR. AN CIↃIↃCCXXXXV

DVM. ILLVD. MVNVS. SPECTANTISSIMVM. INTEGERRIME. ET. NON. SINE. MIRA. PARTIVM. AGENTIVM ET. EXCIPIENTIVM. GRATIA. EXERCEBAT. ADEO VIRTVTEM. SVAM. APVD. BENEDICTVM. XIIII. OMNIVM. RETRO. PONTIFICVM. FACILE. SAPIENTISSIMVM. PROBAVIT. VT. PONTIFEX. IPSE. IN QVAESTIONIBVS. SANE. SALEBROSIORIBVS. DIRIMENDIS. DISSIDIISQVE. IN. SVO. CONSISTORIO. MORE MAIORVM. COMPONENDIS. ILDEPHONSVM. IVDICEM SOCIVM. ADSCIVERIT

QVOD. CLARISSIMVM. MAGNI. PONTIFICIS. DE. ILDEPHONSO. IVDICIVM. FECIT. VT. FERDINANDVS. VI PHILIPPI. FILIVS. ET. SVCCESSOR. ARTIVM. PACIS PROPAGATOR. INDVSTRIVS. POST. MORTEM. TRAIANI. AQVAVIVAE. CARDINALIS. AMPLISSIMI. ANNO CIↃIↃCCLVII. EVM. ADHVC. IN. ROMANA. CVRIA. AB LEGATVM. SVVM. IAM. ANTEA. DESIGNATVM. CREAVERIT. NEGOTIORVMQVE. PRINCIPVM. FRATRVM SVORVM. CAROLI. BORBONII. SICILIARVM. ET. HIERVSALEM. REGIS. ET. PHILIPPI. BORBONII. PARMENSIVM. ET. PLACENTINORVM. DVCIS. IN. EADEM. AVLA. VOLVERIT. ESSE. ADMINISTRVM

III.

GESTA. HISPANICA. SECVNDA.

AT. NE. TANTI. VIRI. VIRTVS. ROMAE. SINE. PRAEMIO. IAM. PROMERITO. STARET. NEVE. VIRI. MAGNI. PRAESENTI. OPERA. DIVTIVS. CARERET. HISPANIA. IDEM. REX. FERDINANDVS. PRINCEPS. BENEFICENTISSIMUS. ILDEPHONSVM. IN. SVPREMO CASTELLANO. CONSISTORIO. CONSILIARIVM. RENVNCIATVM. IN. PATRIAM. REVOCAVIT. ANNO. CIϽIϽCCL

TVNC. AD. HISPANORVM. INGENIA. IN. QVOVIS. DISCIPLINAE. GENERE. FELICISSIMA. IN. NOBILIORIBVS ARTIBVS. EXCOLENDIS. ACRIVS. EXCITANDA. REX PATRIAE. PATER. ILDEPHONSI. OPE. POTISSIMVM VSVS. REGALEM. ACADEMIAM. PICTVRAE. SCVLPTVRAE. ARCHITECTONICES. IN. REGIIS. AEDIBVS. INSTITVIT. EIDEMQVE. ACADEMIAE. EVMDEM. ET IVDICEM. OPERVM. ACERRIMVM. ET. IVVENVM SOLLERTIVM. PATREM. BENEVOLUM. LOCO. PROTECTORIS. DEDIT

PRAETEREA. IVDICEM. ADSESSOREM. DIXIT. ILDEPHONSVM. CVRIAE. MAIORIS. REGII. CAPELLANI. EX QVO. IPSE. IMPIGER. OPVS. CEDRO. DIGNUM. ELVCVBRARE. OCCOEPIT. DE. PRIMIGENIO. IVRE. PONTIFICALI. PRAEFECTO. ORATORIIS. SACRORVM. REGALIVM. PRAETORIORVM. PECVLIARI. EX. CAVSSA ADSERENDO. VTI. EPISCOPO. CIVITATIS. CVM. REGE. BELLI. PACISQVE. TEMPORIBVS. PRO. PVBLICO BONO. HVC. ILLVC. OBERRANTIS. QVOD. OPVS. VTINAM. IN. DOCTORVM. MANVS. TANDEM. VENIRET

IIII.

GESTA. NEAPOLITANA.

MOX. VT. OPPORTVNIVS. ILDEPHONSI. CONSILIA. PRODESSENT: PATRIAE. PROVIDENTISSIMVS. REX. FERDINANDVS. EVM. VNVM. EX. HISPANIS. OMNIBVS SELEGIT. AN. CIↃIↃCCLIII. QVI. LEGATI. MVNERE APVD. FRATREM. SVVM. CAROLVM. BORBONIVM. SICILIARVM. REGEM. ATQVE. HISPANIAE. AMPLISSIMAE. SVCCESSOREM. LEGITIMVMVMQVE. HEREDEM FVNGERETVR

HINC. VT. ILLI. LONGE. AGENTI. NOVI. BENEFICII TESTIMONIO. GRATIFICARETUR. CAMERISTAM. REGNI. CASTELLAE. CREAVIT. AN. CIↃIↃCCLVI.

INTEREA. E. VIVIS. SVBLATO. PONTIFICE. AETERNI NOMINIS. BENEDICTO. XIIII. ROMAM. LEGATVS EST. MISSVS. ILDEPHONSVS. VTI. PONTIFICIIS. COMITIIS. PRO. REGE. SVO. PRAESTO. ESSET. AN CIↃIↃCCLVIII

VIX. AVTEM. FERDINANDVS. REX. MORIENS. FRATRI CAROLO. HISPANI. IMPERII. LAMPADA. TRADIDIT ATQVE. HIC. AMPLIORI. GVBERNACVLO. MANVM ADMOTVRVS. INTER. POPVLORVM. LACRVMAS. SICILIENSIVM. REGNORVM. LAMPADA. FERDINANDO. FILIO. MVTVO. RECVRSV. RESIGNAVIT. QVVM. IPSE MET. CAROLVS III. ANTEQVAM. IN. HISPANIAM. PERGERET. SPEM. GENTIVM. DIVERSARVM. FACTIS. NON AEQVATVRVS. TANTVM. SED. LONGE. EXCESSVRVS ILDEPHONSVM. IAM. SATIS. FIDE. PROBATVM. SIBI A. SANCTIORIBVS. REGNI. CONSILIIS. ESSE. VOLVIT ATQVE. APVD. IMPVBEREM. FILIVM. FERDINANDVM IIII. REGEM. EODEM. LEGATIONIS. MVNERE. FVNGENTEM. RELIQVIT. AN. CIↃIↃCCLVIIII

QVARE. IAM. MAIOR. FACTVS. IPSEMET. REX. FERDINANDVS. GLORIA. ITALICI. NOMINIS. PRIMA. QVVM AN. CIↃIↃCCLXVIII. LECTISSIMAM. SPONSAM. MARIAM. CAROLINAM. LOTARINGAM. AVSTRIACAM. EXCEPIT. CVM. EA. CVMQVE. LEOPOLDO. LEVIRO. ET MARIA. ALOISIA. BORBONIA. SORORE. MAGNI. ETRVRIAE. DVCIBVS. ILDEPHONSI. ABLEGATI. PATRIS SVI. DOMVM. INGREDI. EST. DIGNATVS. ET. IN. EA SPECTACVLIS. FRVI. SVPRA. FIDEM. APPARATISSIMIS

V.

GESTA. HISPANICA. TERTIA.

POST. SICVLAM. DIVTVRNAM. ANNORVM. XVIII. LEGATIONEM. TANDEM. AN. CIƆIƆCCLXXI. A. REGE CAROLO. PACIS. BELLIQVE. ARTIBVS. CLARISSIMO IN. HISPANIAM. REVOCATVS. EST. ILDEPHONSVS ATQVE SVPREMO. CRVCIATAE. TRIBVNALI. PRAESES. INTEGERRIMVS. EST. DATVS

HINC. POSTRID. KAL. APRIL. NEAPOLI. NON. SINE BONORVM. LVCTV. DISCESSIT. ET. LONGO. ITINERE. IAM. QVARTVM. PERAGRATA. ITALIA. GALLIAQVE. MERIDIONALI. LAETA. REDVCEM. ALVMNVM SVVM. GLORIA. ONVSTVM. EXCEPIT. HISPANIA

POSTHAEC. NVLLIS. NON. HONORIBVS. EVM. EST. PROSEQVVTVS. CAROLVS. REX. VERE. MAGNVS. NAM. A REGIIS. PRAETORIIS. VBI. STATIS. ANNI. TEMPORIBVS. REX. MORABATVR. ILDEPHONSVM. ABESSE. NON EST. PASSVS

INDE. VOLVIT. VTI. DENVO. ACADEMIAE. EXCELLENTIVM. ARTIVM. CELERIBVS. GRADIBVS. IAM ADOLESCENTI. LOCO. PROTECTORIS. ESSET. QVOD LUBENTISSIME. MAGNAQVE. CVM. DILIGENTIA. PERFECIT. IMMO. ORATIONE. HABITA. HISPANAM. IVVENTVTEM. AD. INCREMENTVM. ILLARVM. ARTIVM VEHEMENTISSIME. EST. COHORTATVS

INSVPER. AN. CIƆIƆCCLXXII. AB. EODEM. REGE. INDVLGENTISSIMO. FVIT. ILDEPHONSVS. MAGNA. CRVCE. EQVESTRIS. ORDINIS. AB. ILLO. RECENS. INSTITVTI. ORNATVS. ANNOQVE. SEQVENTI. EIVSDEM. INCLITI. ORDINIS. PRAESES. RENVNCIATVS

IN. TOT. HONORVM. LABORVMQVE. CVRSV. REGI FIDISSIMVM. ADMINISTRVM. PATRIAE. CIVEM. ANTIQVI. MORIS. LITTERIS. MOECENATEM. OMNIBVS VIRTVTVM. EXEMPLAR. VIVENS. ET. SPIRANS. MORS IMPROBA. ERIPVIT. IIII. IDVS. FEBR. CIƆIƆCCLXXIIII AET. AN. LXXV. MENS. X. D. XXV

VI.

GESTORVM. EXODIVM.

TALIS. AC. TANTVS. VIR. ILDEPHONSVS. CLEMENS DE. AROSTEGVI. HVIC. SAECVLO. VERE. NECESSARIVS. QVEM. NATVRA. AD. PIETATIS. SAPIENTIAE COMITATIS. ET. AD. OMNIVM. VIRTVTVM. EFFIGIEM FINXERAT. QVEMQVE. INGENTIBVS. EDITIS. OPERIBVS. CONSENSIO. REGVM. ET. POPVLORVM. PRVDENTEM. FIDVM. PACISQVE. SEQVESTREM. COGNOMINAVIT. QVVM. PINGVIB. SACERDOTIIS. IN. CATHEDRALIBVS. CONCHENSI. GIENNENSI. PLACENTINA REMVNERATVS. REIPVBLICAE. CAVSSA. AB. EIS. SEMPER. ABFVERIT. NVMQVAM. TAMEN. ILLORVM. REDITVS. FECIT. SVOS. NEQVE. IIS. OPERA. ETIAM. SACRA. SVO. NOMINE. INSCRIPTA. EXTRVI. PERMISIT SED. PAVPERIBVS. INDIGENIS. DISTRIBVI. CONSTANTISSIME. VOLVIT

IMMO. MORIENS. E. SVIS. RATIONIBVS. IN. PATRIA CATHEDRAS. DISCIPLINARVM. RELIGIONI. REIQVE PVBLICAE. VTILIORVM. REGIA. AVCTORITATE. INSTITVIT. QVATVOR. IVVENES. BINOS. E. FAMILIA SVA. BINOSQVE. EX. HONESTIORIBVS. FAMILIIS. AD PVBLICA. MVNERA. EXERCENDA. ERVDIENDOS. MANDAVIT. ALIAQVE. INNVMERA. FACIVNDA. IVSSIT. QVAE CONSILIVM. VIRI. PROVIDENTISSIMI. PRO. REIPVBLICAE. BONO. EXCOGITARE. VNQVAM. POTERAT

AD. HAEC. DVM VIXIT. NVLLVM. MAIVS. VITAE. OBLECTAMENTVM. SENSIT. QVAM. STVDIIS. DIVQVE. NOCTVQVE. VACARE. ET. CVM. DOCTIS. AMICIS. SAPIENTES. SERMONES. ETIAM. IN. MENSA. MISCERE

HINC. BIBLIOTHECAM. SVAM. LECTISSIMAM. ET. VOLVMINIBVS. PRAEDIVITEM. VIVENS. OMNIBVS. PRAESTO. ESSE. MORIENS. PERPETVO. OMNIBVS. PATERE. VOLVIT. ATQVE. REDITVS. AD. PERSOLVENDA BIBLIOTHECARII. MINORVMQVE. MINISTRORVM. SALARIA. ET. AD. LIBRORVM. ACCESSIONES. FACIVNDAS. ATTRIBVIT

HVIVS. VIRI. IMMORTALIS. ET. DE. SE. DEQVE. ITALIA. BENEMERENTISSIMI. GESTA. ALEXANDER. MARIA. KALEPHATVS. S. PRIM. ECCL. BARIENS. CANON ET. REG. THEOL. DOGM. MAG. QVOD. VNVM. POTVIT MERITO. DOLENS. HISCE. SEX. TABVLIS. INSCRIPSIT. ATQVE. AETERNITATI. COMMENDAVIT. IIII KAL. FEBR. CIↃIↃCCLXXV

VIRI EXCELLENTISSIMI
ILDEPHONSI CLEMENTIS DE AROSTEGUI
EQUESTRIS HISPANI ORDINIS CAR. III. CATH. REG.
MAGNA CRUCE DONATI
EJUSQUE A SANCTIORIBUS CONSILIIS
TRIBUNALIS CRUCIATAE SUPREMI PRAESIDIS &c.&c.
ATQ. OLIM EJUSDEM CAROLI III.
APUD FERDINANDUM IV. NEAP. ET SIC. REGEM
ORATORIS INCOMPARABILIS
APOTHEOSIS.

LEONARDI CORTESII,

Heic mecum vice functus es parentis,
Clemens, quem colui velut parentem:
Et quamquam Hesperias abisti in oras,
Adhuc tu vice functus es parentis,
Adhuc te colui velut parentem.
Nunc quum funere mersus hinc abisti
Illuc unde nefas pedem referre,
Qui ritu modo cultus es parentis,
Eris Numinis instar excolendus,
Jurandasque tuum inclytum, piumque
Per nomen statuam decenter aras,
Et tibi mea vota nuncupabo.
Quem Caelo prius aestimem locandum,
Atque Numinis instar excolendum?
Cui prius mea vota nuncupabo?
Cui prius statuam decenter aras?
Salve Numinis instar o colende,
Qui in me tot benefacta contulisti,
Instar Numinis excolende Clemens,
Salve, cui mea vota nuncupabo,
Salve, sancte Senex recepte Caelo,
Digne & ejus honoribus potiri;
Qui virtutibus omnibus litasti

Vi-

Vivens, cui pietas, fides, honosque
Cordi adhaesit, & intimis medullis.
Caelo sancte Senex recepte salve.
Non te vilere Principum favore,
Non te divitiis superbientem,
Turba livida quivit aulicorum;
Sed comem, facilem, probi tenacem,
Alumnis Sapientiae, bonisque
Temet, atque tua omnia exhibentem
Suspexit, populo stupente, & Urbe.
A me Numinis instar, o colende,
Caelo sancte Senex recepte, salve.
Ultro in te meriti fuere honores
Collati, haud precibus, licentiamque
Honorum comitem, satellitemque
In temet rigidus coërcuisti.
Clemens Numinis instar excolende,
Caelo sancte senex recepte, salve.
Tu solus prope sustinere visus
Sancte munera publica hac in Urbe,
Magni Principis optimus legatus;
Docens innocuo tenore vitae,
Nullum legibus eximi decere
Civem, nec sceleri dari patronum;
Docens munera publica, ac honores
Cultui sociare litterarum.
Salve Numinis instar excolende,
Salve, cui statuam decenter aras.
Anceps judicium quidem videtur,
Per te debita plura sint severis
Musis, an tibi plura sint per illas.
Eheu! quae, quibus anteferre possum
Clemens, Numinis instar excolende?
Virtutum prohibet domesticarum
Testem plura loqui, tui pudoris
Recordatio, lacrymaeque obortae,
Singultusque vetant loqui amplius me,
In quem tot benefacta contulisti.
Hinc, o Numinis instar excolende,
Qui mecum vice functus es parentis,
Quum sit jam tua mens recepta Caelo,
Adsis propitius, bonus, benignus,
Atque adhuc animum geras parentis,

Quum

Quum tibi mea vota nuncupabo,
Jurandasque tuum inclytum, piumque
Per nomen statuam decenter aras.
Tibi quum mea nuncupabo vota,
Qui virtutibus omnibus litasti,
Tibi quum statuam decenter aras,
Adsis propitius, recepte Caelo
Clemens, Numinis instar excolende.

EPIGRAMMATA

SUB ICONIBUS EJUSDEM VIRI EXCELLENTISSIMI ADSCRIPTA.

I.

Incessit Regum Sapientis more per aulas,
Multa loqui doctus, plura fovere sinu.

II.

Quos peperit virtus, virtuti addixit honores,
Quin aucta est virtus, quo magis auctus honos.

DE JULII LAURENTII SELVAGII NEAPOLITANI SACERDOTIS VIRIQUE DOCTISSIMI

VITA ET SCRIPTIS

COMMENTARIUS.

I. QUae duae res potiſſimum ex ſapientum Virorum Hiſtoria maximam ſolent Litterariae Reipublicae afferre utilitatem, nomina nempe praeclara, reſque geſtas addiſcere eorum, per quos diſciplinae omnes feliciter exortae inter homines, atque ad altiorem in dies perfectionis gradum adductae ſunt; nec non exquirere diſciplinarum earumdem primordia & progreſſus, ut ita poſterorum animi ad ſimilia, & majora tentanda incenſi, ac pro communi bono quibuſdam quaſi calcaribus inſtigati excitentur: Hae duae res quoque me impulerunt (1), ut JULII LAURENTII SELVAGII viri cla-

(1) *Angelus Fabronius*, Equeſtris Ordinis S. Stephani Prior, Piſanaeque ſtudiorum Univerſitati Praefectus, vir eruditiſſimus, mihique amiciſſimus, in Praefatione Primae Decadis *Vitarum Italorum doctrina Excellentium &c.* ſcribit: „ Quod Vitas perſcribam Italorum doctrina excellentium, qui ſaeculo XVIII. floruerunt, res profecto digna videbitur conſideranti multum id conducere ad amplificandam Italiae gloriam, & ad excitandam praeclare exemplis poſteritatem, ne ab eximia conteſtataque patrum, majorumque laude degeneret. „ Hoc

rissimi, atque pientissimi Sacerdotis, praesertim INSTITUTIONUM ANTIQUITATUM CHRISTIANARUM inter Catholicos Auctoris Primi, *commentarium* de vita, scriptisque ejus posteritati traderem.

II. Neapoli, felicissima illustrium ingeniorum altrice, ex *Philippo Selvagio*, & *Agatha Majella*, Parentibus honestissimis, hora XIIII. matutina IIII. Id. Augusti, die celeberrimo Romani (2) Archidiaconi S. Laurentii Martyrio consecrato, Anno CIↃIↃCCXXVIII. inter filios

---

idem propositum mihi in caussa fuit, cur ego hujusce Amici in primis carissimi gesta posterorum memoriae traderem. At non *Vitam*, non *Elogium*, sed *Commentarium* me scripturum promisi; ut ita quisque intelligat, me materiam impolitam adhuc & quandoque etiam minutam collegisse, unde *Vitam Selvagii* scribere, suisque decadibus inserere possit *Fabronius* noster. Aliud est parare ad Coenam obsonia, aliud Coenam dare.

(2) Non eo *Romanum* dico *S. Levitam & Martyrem Laurentium*, quia eum *Romae natum* pro certo credam; sed tantummodo *Romanus* a me vocatur *Archidiaconus*. Sat mihi notum, quanta vi ingenii ex *Sacramentario Veronensi* a se primum detecto, & *Leoniniano* appellato, S. Laurentium Romanis civibus addixerit Cl. *Josephus Blanchinius* Congr. Oratorii Rom. Presbyter; quantaque doctrina, animique moderatione eumdem Martyrem Hispaniae reddere curaverit solidae eruditionis Promus Condus *Franciscus Perezius Bayerius*, S. Primat. Eccl. Tolet. Canonicus, Inclyti Hispani Ordinis Carolini Eques pensione donatus, atque Praeceptor Regiorum Infantium celeberrimus, praesertim edita a *Serenissimo Infante GABRIELE BORBONIO C. Crispi Sallustii* Romanae Historiae Principis egregia Castellana versione. Nolo ego inter *Blanchinium*, & *Bayerum* Judex sedere, quum hic in Historica Dissertatione *de Damaso & Laurentio Hispaniae Assertis & vindicatis*, Part. II. Cap. II. modeste scribat: „ Unum si assequar, nempe ut iis, „ quae mox adducenda sunt, ratiociniis & responsio- „ nibus ad Blanchini, atque Adversariorum objecta,

filios primus ortum habuit JULIUS LAURENTIUS atque in Paraeciali Templo *S. Mariae in Kosmedin* sive ad Portam Novam, sacro fuit lavacro initiatus Hinc sane factum, ut quoad vixit, peculiari quadan caritate erga hoc Templum fuerit animatus, in quo primum Christianae militiae nomen dedit, primos fideles majores nostros sancte imitatus (3), qui sacram illam Aedem, in qua ex Dei beneficio aqua & Spiritu Sancto regenerabantur, Matris dilectissimae, semperque colendae loco habebant.

III. Corpus a nativitate nactus apta partium compositione perfectissimum, pubertati proximus repente nonnihil deformatum sensit. Undecimo enim vix aetatis anno, nocte quadam intempesta CIↃIↃCCXXXVIIII. dum placidus obdormire videbatur, e cubili dolentissimus prosiliens, per proxima cursitans cubicula, sesèque distorquens, ita clamoribus & ejulatibus domum implet, ut lacrymas cuique cieret. Implenti questubus domum Parentes omnesque familiares accurrunt, nec sciscitantes caussam noscere questuum possunt. Quid praeternaturale fortasse suspicantibus ad orationes, piumque morem sacras Divorum Reliquias infirmo corpori adplicandi ventum est. Dicitur tunc magis vehementiusque indoluisse. Verum posthaec sedatis doloribus serenus dormitum rediit. Cum tamen mane e lecto surgeret, dexter humerus gibbosus, sinistroque elevatior,

„ sapientum animos in Hispanorum sententiam propen-
„ siores efficiam, quamvis calculum decretorium non
„ adjiciant: satis amplam mihi mercedem obtigisse rear
„ pro suscepti laboris modulo. „

(3) Habemus doctissimi *P. D. C. Chardon* Benedictini dissertationem *de Baptisteriis*, quam ex ejusdem *Historia Sacramentorum* sejunxit, Latinam reddidit, adnotationibus illustravit, ac alteri volumini *Disciplinae Populi Dei* Claudii Fleury secundo loco inseruit *Franciscus Antonius Zaccaria*. In ea Cl. Auctor a Num. XIII. ad XX. usque pietatem honorisque signa prosequitur, quibus veteres Christiani Majores nostri Baptismales Sacras Aedes colebant.

nec non sinistrum latus prae dextero suffossum magis, & quasi excavatum apparuere. Quae quidem corporis deformitas, & inaequalitas membrorum conspicua, compresso pectore respirationis meatus reddidere implicatos, nec ad expirandum respirandumque faciles; quod sane incommodum adeo interdum intendebatur, ut dissimulari non posset.

IIII. Eo igitur ignoto morbi genere omnis corporea compago, florente adhuc pubertate, languida est effecta, atque vehementissimo illo humorum extuberantium veneno adolescens corpus quasi gelu compressum est, & exustum. Quare post haec corpore est usus exili, parum firmo, ac aegritudinibus obnoxio, ut prudentissimo cuique videretur nulla pene in disciplina *Julius* admodum profecturus, immo paucis vix annis victurus. Nihilominus; ut solent matres ardentiore prosequi caritate gnatos, qui a natura neglecti quodammodo apparent (4), & circa illos majorem adhibere diligentiam, quibus imbecillis contigit valetudo, *Aghata* ejus mater, in omnibus provida materfamilias, id prae ceteris curavit, ut hunc filiuum suum apta ciborum potusque qualitate simul & frugalitate aleret, atque ab omni aëris inclementia tueretur. Inde profecto factum, ut paulatim firmatis aliqua ex parte viribus, corpus non mediocriter convaluerit. Accedit his, quod *Julius* ipse grandior factus, dubiae conditionis corporis sui non ignarus, maternisque assuetus alimentis, non sine animi virtute satis laudabili, pluribus saepe, nonnullis semper abstinuerit, ad quae naturali appetitu plerique omnes duci solent; idque ut e languoribus stomachi, atque imminentibus morbis eximia temperantia incolumis evaderet. Atque notatu quidem dignum est, quod praeter aegritudinem decimo a nati-

(4) In primis videsis aureos Libros *Ethicorum Aristotelis ad Nicomachum* &c., ubi caussas enumerat, & demonstrat materni hujusce amoris, curaeque diligentioris erga filios vel corpore deformes, vel imbecilles mente. *Horatius noster* de amore paterno idem elegantissime canit a v. 43. Satyr. III. Lib. II.

nativitate mense, ac tumultuosam, ut diximus, dolorum impressionem undecimo aetatis anno toleratam, adulto jam corpore tamdiu vixerit, quamdiu vix quisquam ex illo pubertatis casu fuisset ominatus: immo tam bene plurimum valuerit, ut non morborum violentia, non studendi assiduitate numquam intermissa, sed inopino rhedae casu, & inde consequenti humorum perturbatione mortali, tandem obierit. Tantum materna valet providentia; tantumque recte a pueris assuescere opportunum est, & salutare.

V. Ab infantia litteris a *Philippo* Patre addictus, numquam ab illis divelli passus est. Scholam frequentans a Sacerdote *Alexio Gisolfo* Terrae *Montauri*, Ludimagistro sui temporis non obscuro, Latini sermonis praecepta est probe edoctus. Hinc Humaniores Literas, Rhetoricam, & Poëticam a Sacerdote *Josepho Guidone* Neapolitano, harum deliciarum gnarissimo, didicit. Dum in his esset Anno CIƆIƆCCXXXXIII., aetatisque suae circiter XVI. Clericali militiae nomen dare firmus in animo decrevit. Quare non sine prudentissimi Sacerdotis consilio, cui ejus liquido patebat mens, atque Superiorum licentia, veste Clericali indutus triennale posuit tirocinium. Erat tunc temporis Neapolitanae Ecclesiae Archiepiscopus *Joseph Spinellus*, Cardinalis pietate, doctrina, & Ecclesiasticae disciplinae observantia incomparabilis, cui Clerus, ipsaque Neapolitana Ecclesia, ut Cl. Mazochius scripsit (5), semper debebunt plurimum. Hic prae ceteris optime ordinatis illud (6), mandavit

 ut

(5) In Epistola (sive potius elegantissima Oratione Panegyrica) qua aeternae celebritatis vir *Mazochius* *Commentarium* suum *in Vetus Marmoreum Sanctae Neapolitanae Ecclesiae Kalendarium* Cardinali Amplissimo *Josepho Spinello* dicavit An. CIƆIƆCCXXXXIIII. ejus gesta mire laudat, & exornat. Ut fecit quoque Part. III. Anteloquii ad *Dissertationem Historicam de Cathedrali Neapol. semper unica*; alibique passim.

(6) *Joseph Spinellus* Card. Archiep. Neap. in decreto edito die XXIIII. Octobr. CIƆIƆCCXXXXV. ait: „

ut secundum antiqua Ecclesiarum instituta (7), atque Pontificum (8), & Conciliorum decreta (9), ad sacros Mi-

ait: „ Cum primum .... Pastoralem Curam Metropolitanae hujus Ecclesiae suscepimus, illud in primis cordi fuit... ut juventus Deo sacra secundum primaevam Ecclesiae disciplinam, non modo honestis moribus, verum etiam optimis literarum studiis informaretur. Verum id quo promtius, ac facilius eveniret, Scholae nobis instituendae eo nomine in Nostro Archiepiscopali Palatio videbantur... Cum autem consilium hoc nostrum exsequi ab initio omni ex parte non potuissemus, coepimus sex ante annos duas tantum Cathedras constituere, alteram matutinam Theologiae Scholastico-Dogmaticae, vespertinam alteram Theologiae Moralis &c. „

(7) Vide sis *Josephum Binghamum de Origin. Eccl.* Lib. VIII. Cap. VII. §. XII. sed potissimum eruditissimum virum *Dominicum Aulisium* nostrum in egregio Opere *de Scholis Sacris* Lib. II. ubi luculenter hac de re agit.

(8) Inter ceteros *Leo IIII.* Pont. Max. in Synodo Romana IↃCCCLIII. ita decrevit: *Magistri, & doctores in singulis locis constituantur, qui liberales Artes assidue doceant; & si tales non inveniuntur, tamen divinae scripturae Magistri, & Institutores divini officii nullatenus desint.* Et *Benedictus XIIII.* P. M. In Epist. in forma Brevis data Archiep. Neap. Card. *Spinello* die XIII. Jan. CIↃIↃCCXXXXVI. scribit: *Esset optandum, ut Venerabiles Fratres Antistites... omnes Civitatis, & dioecesis Clericos quotidie ad Episcopi Aedes, secundum vetustam Ecclesiasticae disciplinae rationem convenientes, ibidem optimarum facultatum, doctrinarumque studiis sub suis oculis ab insignioribus Magistris imbuendos curarent.*

(9) Omissis aliis, Concilii Cpolitani Can. IIII. statutum est: *Si quis ex Presbyteris voluerit nepotem suum, aut alium consanguineum ad scholas mittere in Ecclesiis Sanctorum, aut in Coenobiis, quae nobis ad regendum commissa sunt, licentiam id faciendi concedimus.* Et Can. V. *Presbyteri*

per

Ministros eadem methodo, iisdem disciplinis, & doctrinarum sententiis, ut par est, imbuendos in Archiepiscopali Palatio sub Praesulis, Primorumque Cleri oculis publicae scholae omnibus Ecclesiastico ministerio mancipatis tum qui in Seminario, tum qui in paternis laribus educarentur, praesto essent; atque in iis selectissimi Antecessores, ullo sine juvenum dispendio, sed annuo eis salario statuto ex fructibus Archiepiscopalis census assidue docerent (10). Hoc sane providentissimum Cardinalis

per villas, & vicos Scholas habeant. Et si quis fidelium suos parvulos ad discendas literas eis commendare vult, eos non renuntiant suscipere. Nihil autem ab eis pretii exigant, nec aliquid ab eis accipiant, excepto, quod eis parentes eorum caritatis studio sua voluntate obtulerint.

(10) In citata Epistola An. CIƆIƆCCXXXXIIII. ad *Card. Spinellum* ita scribit *Mazochius* noster: „ In tuis Aedibus doctrinarum omnium ludum universo Clero aperuisti, selectissimis Professoribus „ tuo aere adscitis, quibus tuo sub aspectu sacra juventus ad omnem eruditionem informanda traditur .... „ Ad Aedes tuas, ut ante dicebam, omnis quotidie Clerus gregatim confluit. Ibi per suas classes scholasque „ dispositi tuis sub oculis a doctoribus strenuissimis ad „ optimas artes erudiuntur; ut qui in domo Dei educantur, non minorem jam habituri sint ab initio doctrinae, quam caritatis consensionem „. Et in *Vindiciis Repetitis Actor. Bononien. S. Jan.* pag. 142. Adnot. (16) ait idem *Mazochius*: „ Nihil salutarius ab Eminentissimo „ Cardinali *Spinello* olim Archiepiscopo Neap. fieri potuit, quam uti Clerum universum, antea per obvias „ quasque scholas dispersum (ex quo si nihil aliud damni, at dissimilitudo doctrinae in clericis exsistebat) in „ Gymnasium unum in Archiepiscopio fundatum cogeret, idque instructum selectissimis scientiarum omnium „ professoribus: in quo maxima cum aemulatione optimi juvenes in spem Ecclesiae subolescerent. Ac ne „ nunc quidem aliud Eminentiss. successori Cardinali „ *Sersalio* magis cordi est, quam ut adolescentibus sponte

Spinelli institutum, non solum bonorum omnium plausu, sed in primis *Benedicti XIIII.* Pontif. Max. pietate, & sapientia celeberrimi elogio fuit confirmatum, qui hac de re postmodum (11) Authenticas literas ad eum misit. Hasce itaque scholas, statim ac primum patuere, frequentavit *Julius*, ibique Philosophicis in studiis est non mediocriter versatus sub disciplina *Felicis Rossi*, Sacerdotis admodum eruditi. Audivit deinde Theologiam egregie per dogmata explanatam a doctissimo viro *Josepho Simiolio*, modo Neapolitanae Ecclesiae Canonico Theologo, atque in Publico Athenaeo Conciliorum Antecessore. In ediscendo Civili Canonicoque Jure usus est viro editis optimae frugis operibus clarissimo, *Carolo Blascho* Rossanensi Patricio. His sane disciplinis diligentissime vacavit ad An. usque CIↃIↃCCLII., quo a legitima aetate quum pauci adhuc abessent menses, VI. Idus Junii privilegio Pontificis Sacerdotio fuit initiatus.

VI. Antequam ad ulteriora progrediamur, ut manifestum appareat quanto ardore, & fructu in studiis sub praeceptoribus profecerit *Selvagius*, praestat hoc loco duo narrare non admodum vulgaria. Primum est, quod cum adhuc Clericus in Archiepiscopali Lyceo Theologiae operam daret, unus omnium aequalium maxime floruerit inge-

---

„ te sua incitatissimis addat quotidiana calcaria. Itaque „ (ut taceam de progressibus cleri mirificis) non nisi „ os unum & lingua una Ecclesiae totius Neap. facta „ est. O fortunatos nimium, sua si bona norint, Re„ giae Metropolis hujus Clericos, tantis doctrinae & „ innocentiae praesidiis ante fultos, quam ad populos „ regendos missi prosiliant.„

(11) Quamvis aliquot ante annis Publicae Archiepiscopales scholae sensim patuerint, quasi magni moliminis experimento facto; attamen ut perpetuum staret opus, *VIIII. Kal. Novem. CIↃIↃCCXXXXV. decretum* edidit Cardinalis *Spinellus*: quod *sane decretum* binis Litteris suis, in forma *Brevis*, ut vulgo ajunt, sub eadem Nota Chronica *Postrid. Id. Jan. CIↃIↃCCXXXXVI.* & laudavit, & confirmavit idem summus Pontifex.

ingenii, & doctrinae laude. Quare factum est, ut, adveniente in scholam quadam die (an. CIↃIↃCCLI.) Card. *Spinello* cum celeberrimo *Josepho Assemanno*, aliisque doctissimis viris exteris, quos *Spinellus* ducebat ad visendam Academiam a se recens fundatam, *Selvagius* in primis electus sit, qui de quaestionibus Theologicis coram dissereret; specimenque exhiberet progressus, quem in ejusmodi facultate juventus Ecclesiastica faciebat sub disciplina *Simiolii*. Alterum est, quod secundo, vel tertio cursus Theologici anno, novam, ut ita dicam, Theologicam Coloniam ipse deduxerit in aedes *S. Georgii* Piorum Operar. Quum enim optimus quisque condiscipulus amicissimus esset *Selvagio*, ejusmodi ipse hortatus est, ut in praedictum locum semel per hebdomadam convenirent post meridiem ad disputandum de quaestionibus Theologicis. Annuentibus, methodum praescripsit, qua exercitationes concertationesq. rite instituerentur: patronumque dedit *D. Augustinum*; cujus laudes quotannis festa illius die a Sociis celebrari voluit prosa, & versu. Huic porro Clericali Academiae, quae plus uno permansit anno, initio praefuit *Nicolaus Trutta* Presbyter Neap. doctissimus; deinde alii.

VII. Quamvis Presbyter jam factus *Julius*, & disciplinarum curriculo feliciter emenso e schola discesserit, domi tamen se continens peracta studia retractare, augere, expolire coepit. Assiduus in legendo, scribendoque erat; in adeundis vero, atque interrogandis doctioribus adeo sollicitus, ut plane appareret eum eruditionem non diligere, sed prorsus ardere. Ad orientalium linguarum studia, quarum elementa jampridem didicerat, rursus se contulit; simulque Geographiae, Chronologiae, Historiae tum Sacrae & Ecclesiasticae, tum Civili, nec non Antiquitatibus, in primis Christianae Religionis penitius perlustrandis & addiscendis apta methodo, & nunquam intermissa opera solitarius vacavit. Probe noverat, licet juvenis, quam sit necessarium, & quantum emolumenti afferat scientias artesque profitentibus non sero Regionum Urbiumque situs pernoscere, temporum successiones in numerato habere, Gentium facta exquirere, Regnorum ortus, incrementa, & casus perpende-

dere, Ecclesiae Christi acta, vicissitudines, Conciliorum, Patrum, Pontificum, & Haereticorum scripta & gesta explorare, ipsasque Christianas Antiquitates viro Ecclesiastico pernecessarias addiscere; quibus sine adjumentis quam manca sit, & imperfecta Philosophia, tum Jurisprudentia, ipsaque cum primis Theologia, nemo sanus non fatetur. Horis praeterea subcisivis fontes adivit Latinorum Graecorumque Scriptorum quantum potuit; ne ignota ipsi esset veterum Sapientia, & per quos veluti gradus humanarum divinarumque rerum scientia ad perfectionem lucemque evidentiae, si potis est, tendere non sine hominum vigiliis & sudore sit conata. At, quod caput est, nulla prope dies praeteriit, qua partem aliquam Veteris Novique Testamenti non legerit attente, & ope alicujus Commentarii, praecipue *Calmeti*, non sit interpretatus. Ad hoc sane studium capessendum eruditione sua Clarissimus *Mazochius* noster eum quodammodo incitavit primum, & deinde manuduxit. Nam quum saepe in Neapolitano Athenaeo virum summum Sacras Scripturas edocentem, atque novas vias aperientem, aptaque ministrantem subsidia ad Biblia intelligenda audivisset, Scripturarum amore, ac utilitate vehementissime est incensus; quae res quantum lucis & fundamenti Ecclesiasticis *Julii* studiis attulerit, scripta ejus abunde testantur.

VIII. Post quatuor circiter annos, quibus in sua Bibliotheca (quam pro necessitate, vel opportunitate sensim optimis libris diligenter augebat) in studia sua incumbens quodammodo delituerat *Julius*; en caussa, quae illum An. CIↃIↃCCLVI. e domesticis latebris in apricum propulit, & ad peracti studii publica experimenta tradenda, atque ad non adhuc a se calcata literarum stadia percurrenda excitavit. Ut recte, quae sequuntur, intelligantur, rem altius repetamus oportet. Cardinalis *Spinellus Benedicti XIIII.* memoriae quidem sempiternae, pleno gradu vestigia premens, quemadmodum hic Romae, in Christiani Orbis Arce, nomine *Ecclesiasticae Academiae* Societatem Virorum Sapientum statas Exercitationes Historicas, Biblicas, Theologicas, vel Liturgicas ipso audiente habentium non sine maximo Ecclesiae

clesiae Universae commodo instituerat; ita ille Neapoli An. CIↃIↃCCXXXXI. in diviti & selectissima Presbyterorum S. Philippi Nerii Bibliotheca Ecclesiasticam aperuit Academiam, in qua viri utique praeclari *Alexius Symmachus Mazochius*, *totius Europae litterariae miraculum* (12), cujus desiderio boni omnes merito anguntur, *Ludovicus Sabbatinus de Ansora* Aquilanus Episcopus, *Pius Thomas Milante* Episcopus Stabiarum, *Agnellus Honoratus* Aversae Canonicus, *Annibal Marchesius*, *Antonius Genuensis*, *Carolus Blaschus*, *Franciscus Maria Pratillus* Canonicus Capuanus, *Cajetanus Mari*, *Joseph Sparanus*, & *Joseph Simiolius* Canonici Neapolitani, *Ignatius Calce*, *Ignatius a Cruce*, *Sebastianus Paulus*, *Scipio de Christophoro*, *Stanislaus a Potentia* editis Operibus, atque varia eruditione illustres, aliique permulti floruerunt, qui statis diebus dissertationes haberent ea de re, quae in Libello indicente jam in antecessum excusso fuisset proposita (13). Ex hisce profecto exercitationibus plures per annos *productis* prodiere tot tantaeque optimae frugis dissertationes de sublimioribus rei Christianae argumentis, & praesertim adversus *Samuelis Basnagii Annales Politico-Ecclesiasticos*, quae si in unum collectae evulgarentur tandem, magnum profecto emolumen-

(12) Hoc summi honoris titulo Cl. Virum *Mazochium* ornat *Carolus Le Beau Regiae Inscriptionum*, & *Humanarum Litterarum Academiae Parisiensis Scriba Perpetuus* Epistola ad eum data XVII. Kal. Octobr. CICIↃCCLVIIII., quae est XXIII. Vol. I. Collectionis *Opusculorum* ejusdem *Mazochii*. Hanc Collectionem ubique expectatissimam evulgare diligenter curat Vir eruditissimus *Cajetanus Migliore*.

(13) De illustri hac Ecclesiastica Academia ita Cl. *Mazochius* in citata Epistola Anni CIↃIↃCCXXXXIIII. *Cardinalem Spinellum* alloquitur; „ Quid de instituta per „ te celebri apud Oratorianos Patres Academia, in qua „ viri ex tuo Clero lectissimi crebris dissertationibus pu„ blice pronunciatis Ecclesiae Historiam illustriorem ef„ ficiunt &c. „

lumentum rei literariae accederet. Quemadmodum quidem accessit ex eruditissimo Mazochii *Commentario* in priores sex Marmorei Neapolitani Kalendarii Menses, & ex dissertatione ejusdem *de Sanctorum Neapolitanae Ecclesiae Episcoporum cultu*; ut etiam ex altero *Ludovici Sabbatini* Commentario in omnes prorsus ejusdem Kalendarii Menses; ex *Blaschi* doctis dissertationibus, aliisque illustrium Virorum Scriptis jam tum, vel postea evulgatis. Verum postquam, nescio quo fato, iis se implicuit negotiis Cardinalis, a quibus abstinuisse satius fuisset, quum ipse se Romam recepisset, atque hujus sedis regimine se abdicasset, occlusa tacuit Academia, nec amplius de more in unum coiere viri eruditi.

VIIII. Quicumque, ut his exercitationibus in dies doctior evaderet Neapolitanus Clerus, & exemplo inde ducto universae Regni Ecclesiae illustrarentur, vehementer sperabat fore, doluit merito, tot illustres viros medio in cursu substitisse. At statim ac *Antoninus Sersalius* Cardinalis fuit huic sedi successor datus, de restituenda Academia Ecclesiastica cogitatum est. Debetur praesertim haec restitutio Canonico *Josepho Sparano* sollertium ingeniorum amantissimo, qui ea de re saepe coram Archiepiscopo verba fecit; & *Julio* etiam nostro, qui juvenes Sacerdotes, quibuscum diu iisdem in studiis fuerat versatus, ad coeundum fortiter excitavit. Quapropter quum Cardinalis *Sersalii* auctoritas tandem accessisset, qui se Litterariae illius societatis Protectorem & Praesidem dixit, ipsemet *Julius* hortatoria oratione Academiam reclusit VI. Id. Jan. CIƆIƆCCLVIII. Duodecim primum fuere socii, quibus postmodum magnus sapientum virorum numerus ultro accessit. Illud fuit hujus restitutae Ecclesiasticae Academiae Neapolitanae institutum, ut sub tutela S. Doctoris *Augustini*, cujus laudes quotannis panegyrica oratione aliquis ex Academicis prosequebatur, quolibet die Sabbati postmeridianis horis corporati omnes, vel domi *Sparani*, qui Pro-Praefectus huic Academiae fuit renunciatus, vel in Archiepiscopio coram Cardinali (ut saepe factum est) collecti ab uno ex sociis Theologi-

cam,

cam, ab altero de graviore aliquo vel Historiae Ecclesiasticae, vel Sacrarum Scripturarum, vel Canonici Juris, vel demum Liturgiae argumento, in evulgatis libellis jam ante proposito, Dissertationem taciti audirent; atque deinde, si quid non recte dictum crederent, modeste proponerent, solutionem ab Differente expectantes. Incredibile dictu est, quo animi ardore, quaque diligentia hac in palaestra se exercuerit *Julius*, vel dissertationes recitans, vel disserentibus difficultates expediendas opportune proponens (14).

X. Prae

(14) De hac *Sacra Archiepiscopali Academia Neapolitana* vel a Card. *Spinello* instituta, vel a Card. *Sersalio* restituta universae eruditionis Parens *Mazochius* noster in *Vindiciis repetitis Actor. Bononien. S. Januarii* quum scripsisset *hodie maxime cum Neapoli, immo & late in utraque Sicilia sub auspiciis Caroli Regis Augustissimi Felicissimique . . . prae ceteris bonis artibus studia cum primis sacra ad miraculum florent . . . ope praesertim tum Archiepiscopalis Gymnasii, tum etiam adultiorum Clericorum Academiae, &c.* illico pag. 142. Adnot. (11) inferne subnectit: „ Nam ne tum quidem ubi scientiarum stadium emensi, ad curriculi sui metam pertigerunt, otio sese dedunt. Etenim adultiores facti, ac Sacerdotio initiati, ἀριστίνδην deliguntur ii, qui in penitioribus studiis (nim. historiae sacrae, dogmatum, canonum, Biblicae & Ecclesiasticae antiquitatis) magis magisque quotidie subigantur. Hunc in finem instituta jampridem fuerat ab Eminentiss. Archiep. *Spinello* cultior quaedam Academia sacra, in qua de originibus Ecclesiasticis, Biblicis, Liturgicis, & id genus aliis maximo cum sacrae doctrinae foenore disserebatur. At diu post, partim ex obitu magni illius incitatoris Hannibalis Marchesii Oratoriani (nam apud Oratorianos Clericorum coetus illi cogebantur, praesente ac praesidente Archiepiscopo) partim ex Romana *Spinelli* Eminentissimi profectione ii coetus aliquandiu intermissi. At revocata ab Eminentiss. Archiepiscopo *Sersalio* successore sub ductu Canonici Spa-

„ra-

X. Praeter haec erant alia litteraria negotia, quae *Julium* & ante, & post haec tempora non mediocriter distinebant. Inter *Arcades Poëtas* adhuc juvenis adnumeratus, nomine *Aristonis Metastici*, quolibet anno inter Pastores *Coloniae Alethinae* celeberrimae, dum vixit, vel Latina, vel Graeca etiam aliquando, pro immaculato Virginis Deiparae Conceptu conscribere carmina, sane non contemnenda, quae in Collectionibus hujusmodi sunt vulgata, numquam destitit. Ad haec Conciones nonnullas bonae frugis plenas ad Populum Neapolitanum, atque finitimarum Urbium saepe habuit; nec non orationes de Sanctorum laudibus non inelegantes identidem recitavit. Nec praetereundum, quod in funere *P. de Novellis*, Congregationis Piorum Oper. Praepositi, quo ipse per plures annos usus erat Sacramenti Poenitentiae Ministro, ejus laudes adhuc adolescentulus prosecutus est Latina oratione in aede S. *Georgii* majoris, non sine auditorum admiratione atque ingenti plausu, animadvertentium scilicet paucissimos dies adolescenti satis fuisse ad perficiendum hoc opus. Quum vero immortalis nominis Romanus Pontifex *Benedictus XIIII.* obiisset, ipse accitus, utpote Sodalitii Peregrinorum Socius, in eorum Templo in conspectu illustrium Virorum funebri oratione tanti Pontificis laudes celebravit.

XI. Insuper inter alios ipse quoque *Censor Librorum*, qui Neapolitanis typis evulgantur, a Cardinali Archiepiscopo pro doctrina Religionem spectante creatus, plurima nasute volumina pervolutavit, labori diligentiaeque minime parcens, ut Auctores quantocius operum suorum judicia haberent, & expedirentur. Prae ceteris vero maximum illi fastidium attulit Censura Historiae Ecclesiasticae *Joannis Laurentii Moshemii* Universitatis Gottingensis Cancellarii, quam ab Auctore Latine scriptam, dein in Anglum sermonem versam una cum reliqua Universa Gentium Historia

---

„ rani optime de Clero meriti, *Sacra Academia Archiepiscopalis* (id ei nunc nomen est) in quam statis „ diebus conveniunt Academici productos a se fetus in „ orbem recitaturi. Utinam tantorum bonorum affluen„ [illegible] Ecclesia Neapolitana perennet quam diutissime!„

a ab Anglis doctissimis viris digesta conjunctam, tandem Italicam redditam, Neapoli edendam curavit *Rosellius*. Haec quidem Historia a Germano homine certe erudito, at ab Ecclesia Catholica sejuncto, secundum suae sectae dogmata elucubrata per annorum centurias, atque ab *Archibaldo Maclaine*, pene furfuris ejusdem homine adnotationibus aucta, nullo modo poterat Catholico Populo sine Religionis periculo legenda tradi. Hinc rogatus obsecratusque est *Julius*, ut pro veritate Religionis, historicaque sinceritate novis adnotationibus, ut res postulabat, pravis sententiis, factisque vel falsis, vel fucato colore depictis opportune occurreret, doctrinamque subnecteret expellendo veneno pernecessariam. Per quatuor circiter annos, dum volumina excuderentur, ipse aliis distentus litterariis negotiis adnotationes saepe prolixas, & vix a partu rubentes subnectendas evulgandasque tradebat. Quare in illis esse nonnulla, quae limam desiderant, vel quae plenius doctiusque erant tractanda, ingenue fatemur, & ipsemet *Julius* mecum fassus est non semel. Verum in angustiis positus meliora tunc dare non poterat, quamvis negotii gravitas id posceret. Occurrere huic malo adnisus est ipse, edita *Censura Historiae Moshemianae*, seorsum etiam excusa; attamen & haec ipsa nec omnia comprehendit refellenda, quae quidem maximi momenti sunt, nec pro dignitate refellit. Quod si vellemus rem penitius pensitare, vel minime inter nos vulganda illa erat historia, vel dissertationes addendae criticae & dogmaticae illis plurimum similes, quas olim cum Historia sua dedit *Natalis Alexander* (15). Illud tandem, quod non leviter eum hoc tempore exercebat, erat sane ex Tironibus Congregationis S. Philippi Nerii modo hunc, modo illum in Theologicis studiis manuducere, fontesque aperire sanae doctrinae. Facilitas enim illa nativa, & perspicuitas verbis explicandi cogitationes mentis saepe

(15) Ita sane mecum sentiebat communis amicus *Joannes Franciscus Confortius* acerrimi vir ingenii, a quo brevi expectamus *Universae Theologiae Dogmaticae Institutiones*, quarum volumen *Parasceuasticum de Veritate Relig. Christ.*, & 1. Neap. CIↃIↃCCLXXI.

pe sublimiores, & implicatas, quam in *Selvagii* scriptis admiramur, in loquendo de rebus a vulgi captu remotis reddebant illum apud omnes commendatione dignum. Non mediocriter tandem a studio rebusque suis curandis avocavit *Julium* Cardinalis *Sersalii* codicillum XIIII. Kal. Septem. An. CIↃIↃCCLXV. datum, quo ipse Quaesitor Scientiae eorum, qui Ordinibus Ecclesiasticis sunt initiandi, fuit renunciatus. *Probitas* enim & *doctrina Julii* promeruerunt, ut ad hoc munus advocaretur; illudque ipse licet juvenis, tanta diligentia, tanta interrogandi humanitate, perspicuitate, & gravitate explere solitus erat, ut Seniorum laudes, atque initiandorum grati animi significationes abunde promeruerit.

XII. Quamvis tot tantisque litterariis curis quotidie adlaboraret *Julius*, a remittendis tamen paulisper jam incoeptis in Bibliotheca sua studiis, vel exercitationibus Ecclesiasticae Academiae dimoveri numquam potuit. Profecto studia Clericorum Neapolitanae Ecclesiae, antequam ipse Sacerdotio initiaretur, optima illa quidem jam tum erant, diuturna, recteque ordinata, ut messis inde satis opima virorum in Ecclesiastica Republica illustrium sperari semper merito posset. Nec spernenda certe est messis illa, quae praeterito mox tempore floruit, vel qua fruimur in praesens. At felicior utique, & uberior fuisset semper, si perpetua in eodem Clero Academia extitisset. Nam post studia juventutis sub Antecessoribus diligenter peracta, quum illico dari praemia doctioribus ex illis non possint, antequam studia ipsa lectione, meditatione, & scriptione perpoliantur, & quodammodo pinguescant, immo & maturior muneribus evadat aetas; hinc praeceptore remoto, quum saepe non habeant juvenes ubi conceptus bonarum literarum ignis alatur; & ubi etiam sub Praesulum oculis cum profectu exerceantur, non ultima eorum pars sibi desidiose vivere contenta libros studiaque omnia deserit; maxima vero in late patentem Theologiae morum sinum, ut par est, se se recipit, profecto non sine fidelium utilitate; reliqui vero, si qui sunt non admodum frequentes, studia prosequuntur bene ominata. Quod si prae foribus, ut ita dicam, Scholarum Ecclesiastica semper adesset Academia, quae juvenes natu-

naturali aestu huc illucque in studiis palantes in unum cogeret, & apud se materna caritate comiter exciperet: profecto in ejus campo ipsimet juvenes mox e scholis dimissi, ad laborandum enitendumque assueti, atque adhuc calentes implantarentur, statim altissimas in studiis melioribus radices agerent, floresque & fructus darent Ecclesiae & Reipublicae uberrimos. Nam viri acri judicio pollentes, atque huic culturae sublimiori praesidentes, ex dissertationibus domi a juvenibus non sine industria, & aemulatione conscriptis, atque ex oppositionibus ex tempore propositis, satis conspicerent, & penderent exacte, in quo quis plus valeret, cuique muneri obeundo melior quisque factus posset apte destinari.

XIII. Et ita sane se rem habere, manifestum ex eo apparet quam maxime, quod ex restituta tandem Neapolitana Ecclesiastica Academia plurimi prodierint vel regendis Ecclesiis, vel adolescentibus doctrina instituendis, atque vulgatis operibus (16) Clarissimi viri, qui alias fortasse

(16) Inter plurimos, qui operibus jam nunc editis gloriam sibi partam Ecclesiasticae huic Academiae communicarunt, primo loco meminisse praestat *Benedicti Clementis de Aroftequi* doctam sane, atque elegantissimam *Dissertationem, qua Apostoli Jacobi Majoris Praedicatio Hispanis vindicatur*. Hanc ipse tunc adhuc juvenis in Academia nostra recitavit, & Neap. edidit An. CIƆIƆCCLXIII. Hinc doctus & probatissimus Sacerdos *Dominicus Jorius* tria Italice scripta edidit Opera, sacra eruditione, pietateque redundantia; scil. I. *de Ecclesiastici Ingenii Usu in Animorum salute procuranda, Theologica Tractatio &c. An.* CIƆIƆCCLXI.; II. *de Antiqua, Novaque Ecclesiae disciplina in apponendo Sanctissimi Novi Foederis Sacrificii Fructu &c. An.* CIƆIƆCCLXVIIII.; III. *Caritas Catholicae Ecclesiae*, sive *Argumenta indubia, quae erga Ecclesiae Doctrinam, Ministros, Mores, & Disciplinam semper & ubique exhibuere Fideles &c. An.* CIƆIƆCCLXXIIII. Item elegantissimus *Paulus Moccia* antiqui moris vir, non solum *Linguae Graecae Prosodiam*, *Epistolasque Lati-*

tasse in otio, & squallore delituissent. Prae omnibus meminisse sufficiat de binis illis illustribus Amicis, nempe *Jose-*

Latinas quantivis leporis, sed edidit etiam *divi Basilii Vindicias adversus Joannem Barbeyracium quoad Jusjurandum*, *An.* CIↃIↃCCLXIIII. Vir quoque Clarissimus *Benedictus Columna* Abbas Ord. S. Bened. Congr. Caelestin. praeter *Geographica* ejus volumina, Italicam *dissertationem Apologeticam* evulgavit de *sincera Patrum Tertii Seculi doctrina circa statum Animorum medium inter mortem & resurrectionem &c. adversus Thomam Burnetum &c. An.* CIↃIↃCCLXV. Ab egregio Viro *Luca-Nicolao de Luca* habemus *Sacrum Sapientiae Librum Italica Paraphrasi explanatum, atque Adnotationibus* e Philosophico penu abunde depromtis *illustratum* An. CIↃIↃCCLXVIII. Reliquos praeterire satius duco, ne tractationem de hac de re, non adnotationem scripsisse videar. Qui plura scitu digna legere desiderat, is adeat *Caput VI. Lib. VI. Partis II. Commentarii Historici Actorum S. Neapolitanae Ecclesiae, atque Congregationis Apostolicarum Missionum &c.* quem sane Commentarium Italice elucubratum (utinam copiosius, & absoluta monumentorum collectione magis refertum!) An. CIↃIↃCCLXVIII. edidit eidem Academiae Pro-praefectus Clariss. *Joseph. Sparanus Neap. Eccl. Canon. & Major Poenitentiarius*; cui sane plurimum me debere fateor, quod reculas meas in Academia illa recitatas tanti fecerit, ut *Parte I. Commentarii sui a pag.* 119. *ad* 122. *Adn.* 23. & 24., & *a pag.* 138. *ad* 154. item in *Adnotationibus* nonnulla ad rem diplomaticam Metropol. Eccl. Neap. illustrandam pertinentia a me conscripta, humaniterque a sociis excepta ediderit. Plurimum etiam debere me fateor Magistro quondam meo *Alexio Symmacho Mazochio* Viro incomparabili, qui in *Vindicii Repetitis Actorum Bononien. S. Januarii &c.* Part. III. *denuntiationis* not. 20. pag. 162. cujusdam meae dissertationis *de Tempore Neapolitanae invasionis a Saracenis factae, deque rebus tunc gestis* compendium dedit, eaque est usus ad nonnulla Historiae capita corrigenda.

Josepho Rossio (17), qui ad Theologiam Dogmaticam, & *Julio Selvagio*, qui ad Jus Canonicum tradendum in Scholis Archiepiscopii Neapolitani eodem pene tempore a *Cardinali Serfalio* electi fuerunt. Ad hunc quod spectat, quum *Carolus Blaschus* (a quo, ut diximus, *Julius* Jus Canonicum hauserat) doctis operibus editis (18), recteque institutis juvenibus optime de re litteraria meritus, ut liberius novis lucubrationibus conscribendis vacaret, se munere docendi Canones abdicasset, eidem illico muneri XVII. Kal. Octobr. CIϽIϽCCLXIIII. Archiepiscopus Cardinalis *Julium* praefecit, divisa prudenter annua solutione utrique Antecessori. Statim ac ad docendum ipse feriis illis autumnalibus se accinxit, expeditiores serio meditatus est modos pro virili Auditores traditae sibi Scholae juvandi, atque ad sapientiae apicem manu facilius ducendi.

XIIII. Notum est Eruditis, diu fuisse magnaque animorum contentione agitatum in pluribus Europae studiorum Universitatibus, num juventuti erudiendae commodius utiliusque foret, cujusque disciplinae constitutos, typisque excusos in adolescentum manus tradere li-

(17) Hujus Cl. Viri in Theologica re diu subacti quatuor ad hunc diem habemus opera evulgata, quae ipse inter sacram eruditionem, latinamque elegantiam medius doctissime scripsit: I. *de Opificio sex dierum. An. CIϽIϽCCLXVII.*; *II. de Angelis. An. CIϽIϽCCLXVIII.*; *III. de Altera Vita Libri IIII. An. CIϽIϽCCLXXI.*; & *IIII. de Veritate Religionis Christianae hoc Anno CIϽIϽCCLXXV.*

(18) De Ecclesia benemerentissimus Vir *Blaschus* bina edidit volumina An. CIϽIϽCCLVIII. &c. quibus comprehenduntur ejus *Opuscula Canonica*, *Historica*, & *Critica* Italice elucubrata. Hinc An. CIϽIϽCCLX. evulgavit *de Collectione Canonum Isidori Mercatoris Commentarius*, quo innumerae refelluntur calumniae adversus Romanam Ecclesiam emissae, & multa Canonum obscura loca docte illustrantur. Jamdiu totus est in *Probabilismi* Historia sincere conscribenda.

libros, eosque in Scholis ab Antecessoribus explanari; an e manuscriptis institutionibus secundum uniuscujusque Magistri mentem elucubratis dictata juvenes excipere, atque velociter, ut moris est, exscribere. Qui priores partes tuebantur, quinque mala ex hac scholastica scriptura in juvenes manantia extulere. Primum, sententias ejusdem Scholae sub diversis Antecessoribus diversas proponi; alterum, non omnes aeque Magistros eadem scribendi elegantia & perspicuitate uti; tertium, excipiendo scribendoque multum temporis in Schola perperam teri, quod in utiliores impendi exercitationes posset; hinc quartum, scripturae elegantiam, industria partam, corrumpi, atque interim taedio affici nimioque labore saepe Auditores delassari; quintum denique, ante inventam Typographicam artem necessarium fuisse omnino exscribere: at post illam mire repertam, qua labores hominum plurimum levantur, velle adhuc exscriptionem retinere, esse quidem repertis frugibus glande vesci; quae mala, sane non levia, proposito in Schola, explicatoque libro evanescunt. At qui pro altera stabant sententia, quinque etiam opponebant ex statutis vulgatisque disciplinarum institutionibus manantia mala, oppositisque incommodis respondebant. Primum non cuique Antecessori (dummodo sit hoc nomine dignus) in iis, quae omnino certa non sunt, & inconcussa, est mens eadem; quapropter e statuto institutionum libro omnes deinceps Antecessores docere, idem esset, ac servilia ingenia durissimo aptata jugo ad instituendos adolescentes immittere, si adamussim omnia eodem ordine eademque sententia semper essent explicanda; sin autem liberius agendum esset, saepe atque in multis institutiones Doctori utique non explicandae, quam refellendae essent. Alteram, quum mentis humanae in inveniendis, atque in dies augendis artibus scientiisque innumerae extiterint semper felicesque progressiones, praesertim cum sobria justisque limitibus circumscripta in disciplinis cogitandi libertate, si eaedem semper iisdemque sententiis & doctrinis institutiones traderentur, hoc idem esset, ac tyrannidem ingeniorum jam bono omine exturbatam, iterum sinistris avibus adducere. Tertium, juvenes, dummodo solertes

sint,

ſint, ut oportet, paullatim, & quaſi per fruſta in exſcribendo lectionis quaſi deformationem quamdam concipiunt animo; quam plenius deinde clariuſque unico veluti ductu audiunt explanatam: quare non fruſtra tempus teri, ſed penitius clariuſque menti inſculpitur, & fixa haeret perennius doctrina ſcribendo in Scholis parta, quam lectione ſola, & explicatione acquiſita. Dein quartum, de adoleſcentum taedio, atque labore in exſcribendo nimis anxii ſunt nonnulli, quum iis, ſi vere docti & dici & eſſe velint, non in deliciis, & mollitie innutriri, quaſi delicati Gratiarum pueri, ſed meditationibus diuturnis, ordinatiſque ſcriptionibus aſſueſcere a teneris oporteat, ut decet Palladis alumnos. Quintum tandem, eſſet quidem glande veſci inventis frugibus, ſi veteres novoſque libros omnes juvenibus exſcribendos traderemus, Typographica arte inventa; at ex antiqua exſcribendi conſuetudine illam tantum partem retinere, quae adoleſcentibus utilis ſit & neceſſaria, hoc eſt opportune novis uti inventis, non abuti. His per ſaturam addunt hujus ſententiae Patroni; propoſito cuique Scholae Inſtitutionum libro certo, & typis excuſo, Anteceſſores, ſi parumper ſint deſidioſi, ad inertiam miſere prolabuntur, ſublataque aemulatione aliquid utile de novo tentandi, nihil boni amplius extundi poſſet, unde honos ſtudiorum, & Anteceſſorum dignitas non mediocriter tuetur (19).

XV. Haec ſane oppoſita utriuſque partis argumenta diu *Julii* mentem reddidere ancipitem, num ſcilicet Canonicas Inſtitutiones explanaturus, eas e Manuſcripto dictaret, an typis excuſas Auditoribus traderet legendas. At demum non ſine Amicorum conſilio alteri adhaeſit ſententiae, ea potiſſimum de cauſſa, quod Canonum, Juriſque Civilis Scholae nonniſi poſtmeridianis horis in Archiepiſcopio pateant; qua diei parte, praeſertim hyeme, quum vix poſt prandium ſtomachus concaluit, coepitque, ut *Celſus* ait (20) cru-

(19) Videſis Cap. XXVI. Bibliothecae Selectae *Poſſevini*; dialogum VI. de Methodo ſcientiis ſtudendi *Bernardi Lamy*, &c.

(20) In Praefatione, & alibi.

cruda concoquere, ac cibum potumque jam mixtum per partes digerere, inconsulte quidem agerent Magistri, si adolescentes in recitando, scriptitando, diligenterque dictata & explicata auscultando in Schola retinerent; nam ita sanitatem corrumperent, qua nihil in studiis pretiosius. Ad haec Canonum Elementa nec nimis contracta, nec plus aequo redundantia tradere desiderabat, ne primis pene jejunos, alteris taedio confectos dimitteret juvenes. Quapropter illico manus operi admovit, atque brevi opus, ut decreverat, absolvit vulgavitque Anno CIↃIↃCCLXVI. hoc titulo: INSTITUTIONUM CANONICARUM LIBRI TRES: de quibus ita in Praefatione suum aperit propositum: *In id duntaxat intendimus animum, ut adolescentes nostros onere ac labore excipiendi, exscribendique dictata, praesertim postmeridianis horis, liberaremus; & commodae studiosis institutiones traderentur, quae nec ita breves essent, ac jejunae, ut sufficientem Canonum saporem indere non possent; nec nimis amplae, quae ab rei Canonicae studio absterrerent.* Immo ne quis de doctrinis suis, ut fieri solet, in illas institutiones derivatis conquereretur, ingenue ibidem fassus est, *ab recens editis Virorum Cl. doctis, & laboriosis in re Canonica Commentariis* (21) *haud pauca, quae ad rem suam facie-*

(21) Hi sunt Commentarii, e quibus non pauca ad rem suam facientia hausit Cl. Auctor *Selvagius*, nonnullis de suo docte ingenioseque intermixtis, ut in hujusmodi operibus accidere necessarium est; nam in iis omnia nova referre velle, esset quidem ingenii disciplinas pessumdantis; & sat cuique esse debet, nova methodo vetera concinnius explanare; gloriosum vero, nova aliqua, & non adhuc animadversa primum in medium proferre; quod praesertim ab Antecessoribus in aliqua Disciplina non mediocriter versatis expectandum est, si dignitatem publici muneris nova gloria merito sibi parta tueri velint. Igitur praeter Institutiones Canonicas *Fleurii*, & *Gravinae*, aliorumque doctiorum, ad manus habuit Viri utique Jurisconsultissimi, quique instar omnium esse potest, *Josephi Paschalis Cyrilli in Regia Neapolitana Aca-*

faciebant, *hausisse*. *Quamobrem ne ingrati animi nomine accusaretur*, *maximas his gratiam se agere est professus*, *majores etiam habiturus*. Duo hac de re minime tacenda censemus: Primum institutionibus suis elegantem sane, atque eruditam *de Juris Canonici ortu & incremento Diatribam Isagogicam Julium* praeposuisse; in qua, ut apte omnia complecteretur, atque per partes ordinate digereret, secundum sententiam nostram, Canonici Juris Historiam (22), ejus-

Academiae Juris Civilis Primarii Professoris Institutiones Canonicas &c. quas An. CIↃIↃCCXXXXV. dedit; similiter *Institutionum Juris Canonici Libros Quatuor a Carolo Gagliardo* tunc *Sacrorum Canonum Interprete in Gymnasio Neap.* nunc *Murano Episcopo*, qui quatuor voluminibus non tam Institutiones, quam, ut ita dicam, *Jus Canonicum Commune*, *& Neapolitanum Antiquum & Novissimum* scitissime enucleatum dedit An. CIↃIↃCCLVI. &c. Et tandem *Institutiones Juris Canonici in tres partes tributas*, *quibus vetus*, *& nova Ecclesiae disciplina*, *& mutationum caussae enarrantur* (sive ut omnes lubenter fatentur, Canonum & disciplinae Ecclesiasticae Promum Condum) *a Dominico Cavallario Decretalium in Neap. Athenaeo Professore &c.* An. CIↃIↃCCLXIIII. evulgatas; ex quibus ipsemet Eruditissimus *Cavallarius* sua *Elementa Juris Canonici &c.* depromsit An. CIↃIↃCCLXVIIII.; & nova atque luculentiora propediem ejusdem argumenti daturus est Reipublicae Litterariae opera. Non inficias ibo Institutiones Canonicas, quas Cl. *Carolus Blaschus* in Scholis Archiepiscopii dictare, & explanare pro munere solitus erat, prae manibus habuisse *Julium* nostrum, qui illius fuerat Auditor.

(22) Inter ceteros, qui hanc spartam ornarunt, & quorum opera *Julius* legerat, praestat recensere *Carminum Fimianum*, in Neap. Athenaeo Canonum Professorem, doctis eruditisque *adnotationibus in Petri de Marca Concordiam Sacerdotii & Imperii*, & adversus *Bohemeri* audaces conatus celeberrimus. Hic An. CIↃIↃCCLXIII. edidit *Historiam Juris Canonici &c.* diligentissime digestam. Hanc diu pervolutavit, & cum Eruditis pluries faciebat noster *Julius*.

ejusque vicissitudines ad quinque *Chronologicas Periodos*, sive status redegit: I. Statum *Primigenium*, sive *Arcanum*; II. *Adultum*, sive *Publicum*; III. *Senescentem*, sive *Aridum*, & *Incompositum*; IIII. *Restauratum*, sive *Reflorescentem*; & V. *Expolitum*, *Ornatumque*, *& ad Primaevum, qua fieri potuit, candorem restitutum*; quibus utique quicquid ex Jure Neapolitano Municipali ad Jus Canonicum pertinere visum est, diligenter conquisitum addidit. Alterum, vix quatuor annorum intervallo ita per Italiam, finitimasque Regiones harum Institutionum exemplaria facile fuisse distracta, ut multis adhuc expetentibus Ann. CIƆIƆCCLXX. altera vere castigatior, & auctior prodierit editio. Huic & tertia accessit, quae An. CIƆIƆCCLXXI. Patavii curata est, Auctore prorsus inconsulto.

XVI. Dum vulgandis Canonum Institutionibus totus erat *Julius*, en novum ejus cervici imponitur onus. *Bartholomaeus Portanova* prope emeritus Juris Civilis Antecessor in Scholis Neapolitani Archiepiscopii, illustri Sacerdotio, quod *Canonicatum* appellant, in Metropolitana Ecclesia ornatur. Tunc igitur optime factum Cardinali *Sersalio* est visum, *Selvagium* constituere Juris Utriusque Professorem, ea lege, ut ab eo cujuslibet biennii curriculo Cleri adolescentes inferioribus studiis perfuncti primo anno Jus Civile, altero Canonicum explanatum audirent. Cujus muneris dati ad illum fuere codicilli a Canonico Cleri *Secretario*, ut vocant, XVIII. Kal. Sept. CIƆIƆCCLXVIIII. Hinc quum jam Auditores excipiendi exscribendique labore postmeridianis horis esse levandos sibi persuasisset, ut in novo hoc penso diligenter exsolvendo idem praestaret, quod in Schola Juris Canonici jam absolverat; de edendis Juris Civilis Institutionibus non diu haesitavit. Verum pluribus distentus laboribus a conscribendis novis Elementis animum cohibuit suum, ratus melius esse consilium, inter prope infinita apud Gentes omnes vulgata seligere optima, eaque typis excusa Auditoribus proponere, quam nova brevi elucubrata, nec ad perfectum castigata unguem emittere. Itaque *Joannis Gottlieb. Heinecii* Antecessoris Viadrini celeberrimi, atque in erudienda, doctisque Institutionibus

locu-

locupletanda juventute Clarissimi, *Elementa Juris Civilis secundum ordinem Institutionum* Justiniani Imperatoris ea potissimum de caussa prae omnibus selegit, quia hic vir summus praeter Elementa ipsa Juris breviter, dilucideque elucubrata, eruditissimum *Romanarum Antiquitatum Syntagma* ediderat etiam, quo breviter eleganterque Antiquitates ipsae Romanae per capita cuique Titulo Institutionum Romani Juris respondentia elucidantur, ut ita studiosis Legum juvenibus praesto esset, unde vim, spiritumque, ut ita dicam, Juris ediscerent (23). Cum sapientioribus (24) enim recte noverat *Selvagius*, si Leges moribus Populorum prudenter accommodantur, nisi in antecessum probe Populi cujusque mores calleat juvenis, intelligi ad usque penetralia Leges Populorum haud posse.

XVII. At quum *Heineccius*, vir Germanus pro Germanis suis scribens illa Juris Elementa, qua in re praesertim Jus Germanicum a Romano discrepet, Titulis subtexuisset; idem & sibi faciundum putavit *Julius* in iis Titulis, in quibus aliud Jus Romanum, aliud vero Neapolitanum sive Publicum, sive Privatum, sive Feudale statuisset; quod simili pene modo *Paschalis Ferrignus*, probatissimus Regius Salernitano Auditorio Praefectus, primum prolixius egerat

(23) Nisi enim brevitatem Institutionum tum Legum, cum simul Antiquitatum Romanarum necessario sibi proposuisset *Selvagius* noster, praesto esse poterant *Elementa Juris Civilis* docte & eleganter elucubrata a Clarissimis Viris *Josepho Paschali Cyrillo*, & *Dominico Antonio Mangiero* Primariis in Neap. Athenaeo Antecessoribus, quorum alter postmeridianis, alter matutinis horis docet. Ut etiam aliorum tum nostratum, quum exterorum infinita propemodum Juris Civilis Elementa, quorum adcuratam recensionem fecit Eruditus *Joannes Petrus de Ludevig in Vita Justiniani* Imp. Cap. III.

(24) *Cicero*, ut necessario *Romanas Antiquitates* a Jureconsulto pernoscendas esse demonstraret, de Orat. Lib. I. Cap. XXXXIII. illam potissimum affert caussam: *Plurima erat in omni jure Civili antiquitatis effigies, & prisca verborum vetustas, & actionum genera quae-*

rat (25): atque dein concinne perfecerat elegantissimus *Marinus Guaranus* (26). Nam *Franciscus Rapolla*, doctis-

---

quaedam, quae majorum consuetudinem, vitamque declarabant. Hinc ex Antiquitatum peritia potissimum *Plinius Junior* Lib. I. Epist. XXII. laudat *Aristonem* Jurisconsultum: *Quam peritus ille & privati juris, & publici? Quantum rerum, quantum Antiquitatis tenet? Nihil est, quod discere velis, quod ille docere non possit. Mihi certe, quoties aliquid abditum quaero, instar thesauri est.* Et *Antistium Labionem* Jurisperitum ideo laudat *Gellius* Noct. Att. Lib. XIII. Cap. XII. quia Antiquitatum peritum; unde ajebat: *nihil eum ratum pensumque habuisse, nisi quod justum sanctumque esse in Romanis Antiquitatibus legisset*. Quare in Princ. Instit. Civ. *Justinianus*, ut Jurisconsultus *nihil Antiquitatis penitus ignoret*. Antiquitatum profecto studium ad penitiorem disciplinarum cognitionem referri omnino debet, ut tentamina rerum naturalium ad Physicam, Caelestium Corporum observationes ad Astronomiam magis illustrandam unice spectant. Qui vero Antiqua miratur, & amat, tantam quia Antiqua, is videat, num merito non debeat cum *Horatiano Damasippo* recenseri, *qui emendo veteres statuas insaniebat*.

(25) Clariss. *Ferrignus* Romanum Jus ab *Heineccio* per Juris principia enucleatum cum Jure Neapolitano a se explanato apte conjunxit, ediditque opus, *Jo. Gottlieb Heineccii Elementa Juris Civilis secundum ordinem Institutionum; quibus passim subnectitur Jus Neapolitanum, &c.* An. CIↃIↃCCLX. &c. Eodem pene tempore, quo *Selvagius Ferrignum* pone sequens sua *Additamenta Juris Neapolitani Elementis Juris Romani* apte, breviusque subtexebat; in eodem stadio percurrendo erat doctus sane, & in erudienda juventute diligentissimus *Orontius Figherius* noster, qui An. CIↃIↃCCLXVIIII. &c. edidit: *Heineccii Elementa Juris Civilis, quibus subducto usu Fori Germanici, ille Neapolitani suffectus est*.

(26) Romani Juris Philosophiam elegantia Romani sermonis erudite primum explicavit, dein in quo Neapoli-

ctissimus Sacri Regii Consilii Senator (27), *Dominicus Alfaenus Varus* (28), *Orontius Figberus* (29), aliique Cla-

---

politanum Jus a Romano secessionem facit, docte apteque subtexuit hic vir Clariss. atque egregium opus quatuor voluminibus vulgavit, cui titulus: *Syntagma Romani Juris, ac Patrii secundum seriem Institutionum Imperalium. Opportune accedunt Excursus ad Jus hodie receptius*. An. CIƆIƆCCLX. &c. Nec diu ab eodem expectabimus *Jus Regni Neapolitani novissimum*, cujus primum volumen jam excusum nuntiatur.

(27) *Commentarii de Jure Regni Neapolitani in Ordinem redacto* bina priora Volumina edidit Vir utique celeberrimus *Rapolla*; bina vero posthuma multis de penu suo additis vulgavit doctissimus *Nicolaus Alphanus* in Neap. studiorum Universitate Juris Municipalis Professor, jam antea luculentissimus *Juris Criminalis* Scriptor.

(28) Ex quatuor Libris *Institutionum Juris Neapolitani* Priorem tantum dedit An. CIƆIƆCCLXVII.; at eo scriptum philosophico sale, ut in multis Lectorem expetat eruditum, non erudiendum Auditorem. Inter alia nonnulla, quae hoc argumentum spectantia edidit, eminet sane *Corpus Pragmaticum Neapolitanum*, sive absoluta *Pragmaticarum Regni Neapolitani collectio*, quam diu Athenaeum & Forum praestolabantur.

(29) Modo laudatus (*not.* 25.) Clariss. *Orontius Figberus* in commodis studiosae juventutis, quoad potest, curandis impiger, post *Rapollae Commentarium de Jure Neapolitano in ordinem redacto* minime ab eo absolutum, ipse primus An. CIƆIƆCCLXVI. integras vulgavit *Institutiones Juris Regni Neapolitani in quatuor Libros tributas*, quibus praemittuntur *Prolegomena de Origine Juris, & Magistratuum ejusdem Regni*. Ab eodem docto Scriptore expectamus hasce *Institutiones* luculentius quatuor voluminibus pertractatas cum *Appendice Monumentorum adhuc non editorum ad Jus Neapolitanum pertinentium*, ut ipse in *Praefat. Elementis suis Juris Canonici* praefixa An. CIƆIƆCCLXXI. spopondit.

Clariss. Jurisconsulti idem argumentum, alia methodo sunt prosequuti. Ab his communia nonnulla ingeniose mutuatus est Julius, quod in fine operis ingenue voluit his verbis testatum: *Quum ejusmodi spartam ante nos adornarint Viri Clarissimi Franciscus Rapolla, Paschalis Ferrigno, Orontius Figherius, aliique, Lectores monitos volumus, horum docta Comment. haud parvo nobis adjumento fuisse in concinnandis hisce Institutionibus. Quod sane ingenue fatemur, palamque testamur, ne tanti Viri debita sibi gratia, & laude fraudarentur.*

XVIII. Et ne aliquid deesset hisce Juris Romani Neapolitanique Elementis, quemadmodum *Heinneccius* ipse, praeter *Historiam Juris Romani* singulari libro, nec vulgari eruditione elucubratam, breviorem alteram praemiserat Elementis suis; ita *Selvagius* hac retenta, in priore ex duabus Isagogicis Diatribis, huic Romani, Neapolitanique Juris Institutioni praemissis, *de Juris Neapolitani ortu, Progressu, & Incremento* secundum sententiam nostram per *Epochas* I. *Aborigenam*, II. *Romanam Priorem*, III. *Romanam Posteriorem*, IIII. *Barbaricam*, V. *Northmannicam*, & *Suevicam*, VI. *Andegavensem*, & *Aragoniam*, VII. *Austriacam* & *Borbonicam* scitissime egit; in altera deinde *de Magistratibus Regni Neapolitani*, *eorumque Jurisdictione* tractationem suo ordine habuit (30). Hoc opus ita ornatum, quod secundis curis, si vixisset, augendum poliendumque nobis promiserat, Mense Septembri An. CIↃIↃCCLXX. fuit evul-

---

(30) Omnium primus *Petrus Jannonius* in sua Regni Neapolitani *Historia Civili* Legum nostrarum origines, & incrementa dedit diligentia quantamaxima, quamvis in nonnullis eum errasse constet. Eccui enim primum tenebricosam viam adeunti licuit aliquando non caecutire? Post illum vero peculiaribus operibus cum *Historia Juris Romani illam Juris Neapolitani* ediderunt *Bernardus de Ferrante* An. CIↃIↃCCLIIII., & paulo ante (*not.* 25.) laudatus *Paschalis Ferrignus* An. CIↃIↃCCLX. Haec opera, prae oculis habuisse *Julium* nostrum constat.

evulgatum. Praetereundum quidem non est, his tantum limitibus in erudiendis Cleri adolescentibus curam suam irrequietam non continuisse *Selvagium*; sed ulterius progrediens, quolibet mense de salebrosioribus Juris utriusque Capitibus Dissertationes a juvenibus conscribi, haberique publice jubebat; quae in ipsa Schola recitatae, non solum in desidum animis aemulationem excitabant quam maximam, sed in differentium quoque mente doctrinam jam labore paratam excolebant, amplificabant, confirmabantque; audito etiam Antecessoris, & Audientium judicio circa addenda, resigenda, aut rejicienda.

XVIIII. Diximus, potissimam caussam, cur prae ceteris Elementa Juris Romani Cl. *Heineccii* explananda Auditoribus suis proposuerit *Selvagius*, fuisse, quod haec habeant per Titulos Institutionum sibi respondentes Romanas Antiquitates ab eodem Auctore collectas, & illustratas, sine quarum studio, vel praevio, vel saltem comite intelligi Leges Civiles moribus Romanorum aptatae nec facile, nec penitus possunt. Monuimus praeterea ad novas conscribendas Canonum Institutiones, suis jam majore ex parte conscriptis Christianis Antiquitatibus provide conjungendas, animum appulisse; praesertim quia nullas repererat, quas Antiquitates Christianae seorsum plenissime methodo Heinecciana illustrarent. Quapropter post alteram nitidiorem Institutionum Canonicarum editionem, suas tandem Antiquitates vulgare consilium cepit. Harum igitur, quae sit necessitas, qui Auctores, & quod in illis apte compingendis fuerit *Julii* studium, memoriae tradere optimum duco, ut inde quanto sint illae in pretio habendae clarissime pateat. Jamdudum sapientes viri prospexerunt, ad Gentium diversarum Religiones, Regimina, Leges, Instituta, Artes, Opes, Commercia, Doctrinam, Historiam, aliaque id genus multa verius, penitiusque pernoscenda faciliorem, opportunioremque prae ceteris viam illam esse, diversarum earumdem Gentium antiqua quaequae monumenta non sine optimae Critices regulis colligere, explicare, atque in Commentarios Antiquitatum referre. Quum enim ut probe hoc fiat, necesse omnino sit, primum in quaedam capita accurate omnia ad Gentes illas

illas pertinentia dispescere; deinde omnia unumquodque caput spectantia colligere diligentissime, adamussim expendere, atque dilucide in ordinem digerere: hinc evenire non potest, quin sub unico legentium adspectu proposita veluti populorum tabula exquisite ordinata, inde eorumdem Populorum Religio vel Impietas, Rectum Regimen vel Imperium Tyrannorum, Leges justi injustique vindices vel Jura inaequalia, Cultus vel Barbaries, Probi Mores vel effrenis Libertas, Opes vel Inopia, Industria vel Inertia, Bellica Virtus vel Servilis Animus, Oeconomia vel Luxus, Doctrina vel Ignorantia, & alia hujusmodi, quasi e tenebris illucescentia pateant. Mirum sane est, quantum emolumenti ex hoc studio humana mens adquirat! Hinc enim sincerae Prudentiae, sive Politices principia eruuntur: hinc Religionis divinae necessitas, utilitas, veritas demonstratur: hinc artium scientiarumque originationes, nec non incitamenta, per quae ipsae crevere, vel improbae vices, per quas erroribus fuere foedatae, pernoscuntur: hinc Legum secundum mores latarum, vel ab iis discrepantium consilia se manifestant: hinc Opum fontes, Industriae regulae, Morum frena, Bellicae virtutis calcaria, Pacis fructus, Sapientiae documenta luculenter habentur: hinc tandem Imperiorum ortus, incrementa, casusque ediscuntur. Quae quum ita sint, magni semper sunt habiti, qui Populorum Antiquitates scripsere.

XX. In rebus humanis accidere quotidie solet, a parvis saepe incoeptis res magnas paulatim crescere. Quare primum quidem peculiaria quaedam Antiquitatum capita fuere ab hoc vel altero erudito viro explanata: dein plenius fuere sequentibus temporibus eadem illustrata: hinc in unum collectis peculiaribus Eruditorum lucubrationibus, atque in classes apte digestis manarunt Tractationes, Institutiones, & Thesauri pene innumeri variarum Antiquitatum; in quibus secundum Populorum nomina ipsae *Antiquitates Chaldaicae*, *Aegyptiacae*, *Hebraicae*, *Graecae*, *Romanae*, *Italicae*, *Germanicae*, *Gallicanae*, *Hispanienses*, *Anglicanae*, aliarumque Gentium, etiam Barbararum non sine maxima Reipublicae Litterariae utilitate comprehenduntur. Eadem pene via a renatis

tis usque literis in *Ecclesiasticas Antiquitates* itum est. Infinita propemodum est Dissertationum, Diatribarum, Adnotationum messis, quibus mira eruditionis, doctrinaeque vi Christi Ecclesiae Antiquitates enucleantur. Praeter Scriptores plane vetustiores nonnullos *Eusebium Caesariensem*, *Socratem Sozomenem*, *Theodoretum*, *Sulpicium Severum*; & ex Patribus *Chrysostomum*, *Nazianzenum*, *Tertullianum*, *Hieronymum*, *Augustinum*, aliosque, qui fontium loco sunt habendi, plurima harum Antiquitatum capita iniquo sane consilio sunt scrutati *Centuriatores Magdeburgenses*; luculentius veriusque in Annalibus suis idem praestitit immortalis *Baronius*, adversus quem summum virum aemulatione potius, quam necessitate adducti calamum sumpserunt prae ceteris *Casaubonus*, & uterque *Basnagius*. Hinc multa habemus egregie explicata in Ecclesiasticis, sive Historiis, sive Annalibus, & in Sanctorum Actis vel conscriptis, vel collectis a *Natali ab Alexandro*, *Raynaldo*, utroque *Pagio*, *Fleurio*, *Spondano*, *Bzovio*, *Mabillonio*, *Godoo*, *Moshemio*, *Orsio*, *Bollandianis*, *Tillemontio*, *Ruinarto*, *Ughellio*, *Sammarthanis*, *Florezio*, aliisque pene innumeris; ut etiam in doctissimis *Valesii*, *Cotelerii*, *Albaspinaei*, *Sirmondi*, *Petavii*, *Bohemeri*, *Justelli*, *Baribechovii*, *Spanemii*, *Blondelli*, *Henichii*, *Hottingeri*, *Chamierii*, *Dallei*, *Hornii*, *Ittigii*, *Doduelli*, *Gothofredi*, *Balutii*, *Muratorii*, *Thomasini*, *Blanchinii*, *Fabroti*, *Beveregii*, *Aegyptii*, *Aulisii*, *Clerici*, *Mazochii*, aliorumque prope infinitorum observationibus in veteres quosdam scriptores. Aggressi sunt nonnulli Tractationibus suis Antiquae Ecclesiae, veterumque fidelium ritus & mores nobis generatim tradere. Eminent prae ceteris opera *Richardi Montachutii* Apparatus ad origines Ecclesiasticas, & Origines ipsae, *Anonymi* Compendium Antiquitatum Ecclesiasticarum ex Scriptoribus Apologeticis, eorumdemque Commentatoribus: *Alberti Fabricii* Salutaris Lux Evangelica; *Haberti* de Latinorum Rebus Liturgicis; *Martinei* de Ritibus Ecclesiae; *Conradi Samuelis Schurzfleischii* de Controversiis & Quaestionibus insignioribus Antiquitatum Ecclesiasticarum; item *Bebelii*, *Hendecii*, *Quenstedti* de Antiquitatibus Ecclesiasticis; demum *Guillelmi Cavei*, *Goffridi Arnoldi*; *Christiani Kortoldi*, *Eduardi*

Eduardi Vaterhusii, *Claudii Fleury*, & Cl. *Thomae Mariae Mamachii* de Moribus veterum Christianorum. Verum haec volumina sitim potius excitant doctioribus, quam extinguunt. Non defuere quidem, qui proposita quasi colligendi, vel scribendi materia, Eruditos quosque visi sunt fortiter adigere, ut Christi Ecclesiae vel Thesaurum locupletissimum, vel pleniores darent Institutiones Christianarum Antiquitatum. Summo id labore efficere sunt adnisi *Buddeus*, & *Walchius* (31) nec non celeberrimus *Joannes Albertus Fabricius* (32), qui *Thesauri Antiquitatum Ecclesiasticarum edendi conspectum*, & *fontes* viris Eruditis tradiderunt. Ne hujusmodi Thesauri perpetuo incassum teneremur desiderio, *Franciscus Antonius Zaccaria* quoddam quasi specimen dedit, paucis abhinc annis edita *Disciplina Populi Dei Claudii Fleury* una cum variorum dissertationibus; cui sane operi luculentiora ominantur incrementa quotquot bonas amant literas.

XXI. Quamvis igitur ad hanc usque diem adhuc non surrexerit *Gronovius*, *Graeviusve* aliquis; aut alter *Muratorius*, vel *Hugolinus* extiterit; qui ex infinitis pene lucubrationibus eruditorum, qui in has illasve Antiquitatum Ecclesiasticarum partes egregia edidere Commentaria; *Thesaurum* absolutum, vel digestam *Bibliothecam* pretiosae hujusce gazae sedulo collegerit (nam Collectio illa Dissertationum, optima quidem, *Disciplinae Populi Dei Claudii Fleury* addita (33), Specimen Thesauri, vel

(31) In *Bibliotheca Theologica Selecta* Par. XX. pag. 689.

(32) Primum in *Thysiasteriologia* Voigtii; & deinde in *Bibliographia Antiquaria* Edit. Hamburg. 1716. pag. 112.

(33) Ipsemet *Zaccaria* in Praefatione scribit: „Tot „inter Thesauros Graecarum, Romanarum, Italicarum „atque Hebraicarum Antiquitatum, quos *Gronovii*, „*Graevii*, *Burmanni*, *Hugolinique* industriae debemus, „dolui semper desiderari etiamnum a nobis *Thesaurum* „alium Ecclesiasticae Reipublicae longe utilissimum, „Chri-

vel Bibliothecae est, non Thesaurus, vel Bibliotheca): floruerunt nihilominus, qui uberiores de Christianis generatim Antiquitatibus, Originibus, Moribus, Legibus & Ritibus Tractiones scripto tradidere. Medio fere praeterito seculo *Joannes Baptista Casalius* Romanus una cum duobus Libris *de Aegyptiorum*, *Romanorumque Ritibus* Anno CIↃIↃCXXXXV. edidit opus *de veteribus Christianorum Ritibus*. Verum quum Amici eum ad iterum pleniusque hoc idem argumentum pertractandum impulissent, ex iis unus rescribens (34): *Plures profanorum rituum scriptores habemus, sacrorum autem paucissimos; Christiani nempe cultus rationem ad hanc usque aetatem pauci, satisque parce prodiderunt*; alter vero (35): *Committere non potui, quin . . . adhortarer audentius . . . ut secundas curas uberiori, atque auctiori editioni quantocyus impenderes*: ipse *Casalius* vix elapso biennio novum pene opus Romae vulgavit: *de veteribus Sacris Christianorum Ritibus sive apud Occidentales, sive Orientales Catholica in Ecclesia probatis*. Neque hac iterata editione vel magno molimini, vel sibi fecisse satis credendus est Auctor; nam ipse in *Peroratione* (36) fatetur ingenue: *dixi & expressi de veteribus*

d

„ *Christianarum* nempe Antiquitatum . . . Queror tantummodo, in Italia praesertim, quae Catholicae Religionis sedes est amplissima, doctos viros, aut aliis studiorum generibus distentos opus negligere Christianae Reipublicae perhonorificum . . . Interea dum Princeps aliquis Christianae rei studio inflammatus tantum opus desiderari diutius non sinat; ego privatorum hominum in *Christianas Antiquitates* amori consulturus Librum hunc edo . . . Verum in hoc potissimum laborandum mihi est, ut *Minoris cujusdam Christianarum Antiquitatum Thesauri* loco editio isthaec sit studiosis Lectoribus. „

(34) *Jacobus Philippus Thomasinus* Aemoniae Praesul in Epist. *Casalio* data die XXI. April. CIↃIↃCXXXXVI.

(35) *Joannes Franciscus a Slingelant* item in Epist. data *Machlinae* Eid. Apr. CIↃIↃCXXXXVI.

(36) Pag. 442. post *Notabilia &c.*

bus Christianorum Ritibus, quae instar apiculae ex sacrosanctae Scripturae medulla, sacris Conciliis, Ecclesiasticis scriptoribus, probatorumque Auctorum floribus antiquitatem perscrutando mea ingenii tenuitate adinveni; vel hac ratione, ut Sectariorum errores retundantur, & praeclarioribus ingeniis inde praestetur occasio illa accuratius, uberiusque cum summa studiorum utilitate prosequendi.

XXII. Quod *Casalius* exoptabat, initio hujus seculi factum est, dum melior hujusmodi negotio fortuna arrisit. *Josephus Binghamus* namque, impiger, atque eruditissimus Anglus, Collegii Oxoniensis quondam socius, & tandem Parochus Avantinus in Agro Hantoniensi, improbo viginti annorum studio egregium absolvit edititque opus (quantum ab homine a Romana Ecclesia alieno expectari melius poterat) *de Originibus sive Antiquitatibus Ecclesiasticis*, quod eodem pene tempore ex Anglicana in Latinam Linguam vertit *Joannes Henricus Grischovius*. In eo sane opere *Binghamus antiquas consuetudines, ritus & praxes Ecclesiae sub certa & propria quaedam capita redegit, ubi Lector singulos quosque ritus, & consuetudines illico invenire possit, quae Christianis per quatuor, vel quinque priora secula, intra quae disputationes suas in* (XXIII.) *bisce Libris ubique coërcuit, atque continuit, fuerunt* (37). Ad tale opus exantlandum ea quidem de caussa exstimulatum se profitetur in Praefatione (38): *Inficias ire non possum, aemulatione quadam (non vitiosa tamen opinor) me commotum esse, quod tot viros doctos in colligendis, & publicandis Antiquitatibus Graecis & Romanis tanta cum industria versari viderem, nullo interim, quod ego sciam, Libro extante, qui completam Antiquitatum Ecclesiasticarum collectionem ea quidem methodo, qua nunc fit, exhibeat.* Incredibili sane plausu hoc opus ubique, & praesertim apud homines aliter a Romana Ecclesia sentientes, exceptum est; propterea quod omnes decem illius volumina evolventes statim intelligerent, Auctorem summo labore ac studio ex diuturna Ecclesiasticorum Profano-

(37) Initio Praef. Volum. I. p. 27.
(38) Ibidem.

norumque scriptorum lectione omnia pene collegisse, quae ad Antiquitates veteris Ecclesiae, etsi id non raro pro partium studio, illustrandas conducere posse viderentur.

XXIII. Illud itaque unum iis, qui nostris sacris, institutisque sunt addicti in *Binghamo* merito displicebat, quod multa ab eo admitti vel refelli viderent, quae cum Catholicorum doctrina, sive cum veritate ipsa pugnarent. Desiderari igitur a sapientioribus in Romana Ecclesia coeptum est, ut quemadmodum *Centuriatoribus Magdeburgensibus* Ecclesiasticam Historiam pessumdantibus, quasi e caelo missus opportune oppositus est immortalis *Baronius*, qui *Annales Ecclesiasticos* scribens, non solum cuique quodammodo, si non grandioribus, paribus saltem gradibus eo in itinere senticoso secum incedere spem ademit, sed de Religionis quoque hostibus gloriose triumphavit: ita quoque praesto esset ex nostris, qui majore melioreque rerum apparatu Origines Antiquitatesque Christianas conscribens, armamentarium nobis instrueret adversus hostes, atque ad recte ediscendos majorum nostrorum mores, ritus, & disciplinam manuduceret. Adfuit tandem *Cl. Frater Thomas Maria Mamachius* ex Ordine Praedicatorum, Theologus Casanatensis, Graecus vir, omnigena Ecclesiastica eruditione praeditus. Hic non solum nostrorum, sed eorum quoque scriptorum, *qui aut Lutheranis, aut Calvinianis, aut Anglicanis partibus studerent, Libros quum incredibili diligentia pervoluisset, cognovissetque, magnam rerum earum partem, quae iis continerentur, non ut veritas, sed ut eorum decreta poscerent, explicari; eo ipsum minus poenituit instituti sui, quo videret, ipsi & veritatis tuendae, & novitatis refellendae facultatem datam* (39). Quapropter alacri animo *cum diu multumque secum cogitasset, accessit ad eam opinionem, ut quamvis secus nonnulli statuerent, ad omnia tamen, quae veterum Christianorum fuissent, colligenda plus viginti Libris opus non esse arbitraretur. . . Intelligebat autem fuisse aliquos, qui in hoc genere versati fuerint, quorum ipse, quamvis non fuerit ordinem, methodumque scribendi sequutus, non eo tamen defe-*

(39) In Praef. Vol. I. pag. XVII.

deferendos putavit, quo illos negligeret; sed quo suam ad id, quod erat propositum, rationem potiorem esse indicaret. Si qua enim res est, ordo est scilicet, in quo servando suo cuique judicio sit utendum (40). Itaque vix septem annorum spatio quinque voluminibus ad alteram usque Partem Libri IIII. pervenit; in quorum primo Libro *de nominibus Christianorum, deque ab Ethnicis in eos excogitatis calumniis*; in altero *de origine, & Propagatione Christianae Religionis*; in tertio *de moribus veterum Christianorum*; & in quarto *de Primordiis, & veteri statu, ac ratione Hierarchiae Ecclesiasticae* abunde actum est, atque inde majora melioraque brevi expectanda a tam felici Scriptore videbantur. Sed jam vicesimus annus est, ex quo frustra quod superest ex Libro quarto, atque reliquos XVI. Libros expectamus, quum multa sexti voluminis folia sint etiam jam praelo expressa. Dolet sane, & dolet quam maxime, virum tantum, a quo hac tempestate tam egregium opus summa cum Christiani nominis gloria inchoatum vidimus, aliis elucubrandis operibus, doctis sane, at non aeque utilibus, & necessariis distentum, suscepti itineris initio substitisse. Dolet quoque, neminem adhuc ex potentioribus exstitisse, qui subtractis illi e tabula alterius argumenti operibus, humanitate simul & auctoritate ad pensum absolvendum coegerit.

XXIIII. Brevem hunc, & veluti contractum Universae Ecclesiasticae Antiquitatis prospectum oculis Legentium subjicere necessarium duximus, ut facilius intelligatur, quo in lumine Christianae Antiquitates erant, dum ad illarum Institutiones elucubrandas animum adjunxit; ac proinde quosnam sibi fontes adeundos, & quonam improbo labore, studioque diligenti metam sibi evitandam propofuerit *Selvagius*. Bina profecto in ejus vita distinguenda sunt tempora. Primum illud fuit, quo Sacerdos initiatus, Scholisque Archiepiscopii egressus An. CIↃIↃCCLII. in pervolutandis diuque noctuque *Baronii* Annalibus, Historia *Natalis ab Alexandro*, Commentariis *Christiani Lupi* in Canones, *Cardinalis Bonae* Litur-

(40) Ibidem pag. XII.

Liturgicis operibus, Originibus Ecclesiasticis *Binghami*, aliisque nonnullis ejusdem argumenti Scriptoribus septennio circiter insudavit. Nullum tunc praeterire sivit tempus ab injunctis sibi Litterariis curis liberum, quod in perscrutandis horum scriptis, atque ex iis sedulo in Adversaria sua referendo non insumserit. Vidit sane *Binghamum* Antiquitates Ecclesiasticas, & diligentius prae ceteris collegisse, & enucleasse clarius; verum illum, ut diximus, non semper veritati litasse, atque adeo in multis studio partium transversum actum fuisse animadvertit: qua de caussa nostri, praesertim imperiti, tale opus legere merito vetabantur. Dein multa, etsi bona, nimis tamen prolixe ab illo fuisse explanata, veterumque testimoniis saepe sat plurimis confirmata, quod in caussa erat, ut multi ab ejus lectione absterrerentur. Hoc *Julium* ita sensisse, ipsemet testatur: *Ad Binghamum*, ait, *quod attinet, praeterquam quod plurima in ejus opere haeretica, utpote ab haeretico homine profecta, offendere est; illud etiam accedit, undeno* (41) *esse volumine compactum. Adhaec nimia caritate minime vulgare vix nostratibus, maxime adolescentulis obvium esse* (42). Quapropter omnium bono, & juvenum praesertim, optime consultum putavit, si praesto esset, qui Origines illas in compendium prudenter redigeret, ubi abundarent, atque sublato veneno falsorum dogmatum sapienter vera propinaret. Tali namque viatico senticosum Theologiae, Liturgiae, Canonicique Juris curriculum harum disciplinarum auditoribus facilius laetiusque esse futurum. Ut hoc itaque consilium ipsi primum in mentem venit, ita illud perficere, si potis esset, tentare decrevit. Quod ex ejus narratione patet abunde (43). *Illud heic silentio praetervehi abs re fuerit, id nobis propositum olim fuisse, ubi primum ad ejusmodi illustrandas* (Ecclesiasticas Antiquitates), *& adolescentium usibus addicendas animum adjunximus: Binghami* *sci-*

d 3

(41) Dissertationes *Binghami*, quae decimo volumine continentur, Originum Christianarum partem sane non constituunt, sed illis extra ordinem addi solent.

(42) In Anteloquio Volum. I. §. XI.

(43) Ibidem §. XIII.

scilicet opus, qua parte in aliena a sacrosanctis Ecclesiae Catholicae sanctionibus, & a Tironum commodis excreverat, ac discesserat, retexere, ac veluti undequaque recidere, atque ad severiorem Catholicorum Regulam exigere, quo nostrorum commodis cautum consultumque iretur.

XXV. Jam multum processerat in *Binghamo* contrahendo *Julius*, Nonumque ejusdem Originum Volumen ad manus erat, quum An. CIↃIↃCCLX. (scilicet undecimo post Voluminis *Mamachiani* prioris editionem) primum ab Amico commodata, deinde empta ab ipso fuere quinque *Cl. Thomae Mariae Mammachii* volumina *de Originibus, & Antiquitatibus Christianis*. En alterum in hoc studio, novumque laborum tempus. Sensit tunc *Selvagius*, *Mamachio* in arenam adversus *Binghamum* descendente, partem illam *Binghami* refellendi abjiciendam prorsus sibi esse. Summopere praeterea placuit *Julio*, *Mamachium* docte solideque in Originum suarum Libro II. *de Origine, & Propagatione Christianae Religionis*, & *de Persequutionibus quibus Catholica Ecclesia quatuor primis seculis vexata ab Ethnicis est* (quod Ecclesiastico Antiquario in antecessum noscere pernecessarium est) pertractavisse. Cum eodem namque Auctore (44) *probare illorum sententiam non poterat, qui missis Originibus, Progressibusque Religionis, de forma Christianae Civitatis agendum sibi esse judicarent*. Quapropter ad hunc Librum perstringendum, eique nonnulla breviter addenda *De Propagatione Religionis Christianae in illa Italiae parte, quae Regnum Apuliae*, postmodum *Sicilia Prima*, & *Citerior*, vel *Regnum Neapolitanum* est appellata, me impellente, operamque praestante, libenter accessit. Diu reliqua *Mamachii* volumina cum Eruditis omnibus idem enixe desiderantibus expectavit *Selvagius*, multa inde sibi seligenda sperans. *At* (ut ipsemet testatur) *ille* (nempe *Mamachius*) *viginti hac de re pollicitus, quinque satis grandibus evulgatis voluminibus* (*quae sunt plerumque optimorum librorum fata*) *vix quartum attigit Librum: Credo, quod gravioribus curis distentus, spem edendorum aliorum prorsus abjecerit: maxime quum ab postremi evulgati voluminis editione jam ferme*

(44) Cl. *Mamachius* in cit. Praef. Vol. I. p. 12.

ferme viginti (melius tunc *septendecim*) *annorum spatium interceptum satis constet* (45).

XXVI. Hinc quum regendae Juris Civilis & Canonici Cathedrae in Neapolitano Archiepiscopio, ut dictum est, sedulo vacaret, post iterum evulgatas Canonum Institutiones, relicto consilio de *Binghami Compendio* elucubrando, quia & plurima de suo addiderat, aliaque via incedere constituerat, ad ordinandas edendasque eadem fere Institutionum Canonicarum methodo Antiquitates Christianas manum admovit. Qua in re, quamvis nonnulla ex *Binghami*, *Mamachii*, aliorumque penu, tamquam in medio posita, in suum traduxerit, multa tamen addidit e fundo suo, aliqua refutavit, atque omnia ordine Institutionum apte digessit; quod ita ipse fatetur ingenue (46): *At secus, ut fieri solet, procedente studiorum nostrorum ratione, res tulit. Eo enim sensim delati visi sumus, ut diversa a Binghamo vestigia persequentes, hoc quidquid est Christianarum Antiquitatum omne condere mus; quo fortasse quaedam ab eo, sicuti usus venit, illata sunt, ut tamen nobis summos labores, ac diuturnum super hac re studium minime condonaverimus*. Hujusce igitur operis sui prospectum, ejusque summa capita his verbis enarrat Julius (47): *Quin sex voluminum mole oneratum prodiret, vix aliter fieri potuit. Ejusmodi enim, Institutionum instar, quatuor in Libros tribuere placuit. Quorum primo* (praemisso quasi Prodromi loco, quod reapse faciendum erat, *de Evangelii per orbem universum propagatione, & de Persecutionibus, quas per quatuor priora secula Ecclesia passa est*, ut *Mamachius* fecerat) *agemus de Christianis generatim, ac in specie de Clericis, Fidelibus, Laicis, & Catechumenis. Secundo de Ecclesiis, Liturgiis, Jejuniis, ceteroque cultu Deo, Sanctisque exhibendo. Tertio de Ritibus in Sacramentorum administratione olim ab Ecclesia adhibitis. Quarto demum de veteri Ecclesiastica Disciplina in coërcendis graviorum criminum reis. Porro ex prioribus*

(45) In Anteloquio cit. Volum. I. §. X.
(46) Ibidem §. XIII.
(47) Ibidem §. XIIII.

bus duobus Libris quisque duobus voluminibus concludetur; cetera, quae supersunt volumina, tertium, & quartum Librum complectentur.

XXVII. Anno igitur CIↃIↃCCLXXII. (scilicet post XX. circiter annos laboris assidui in hoc opere perficiendo horis subcisivis exantlati) priorem Partem Libri primi, sive Volumen primum *Institutionum Antiquitatum Christianarum* vulgavit *Julius*; quas utique Institutiones Viro amplissimo & doctissimo *Ildephonso Clementi de Arostequi*, *Caroli III. Regis Catholici*, ab arcanis Regni Consiliis, & Tribunalis *Cruciatae* Hispanae Monarchiae supremo Praesidi, utpote hujus Operis edendi, exstimulatori acerrimo (quem Matriti praeterito anno defunctum non sine luctu accepimus) dicatas voluit (48). Hinc qua erat Auctor humilitate praeditus, inter cetera in Anteloquio (49) de merito operis sui fassus est sincere: *Nequaquam doctis, ac veluti metam adeptis, quam Tironibus, ac vixdum carcere egressis scribimus; nec Antiquitates quascunque simul collectas; sed strictim, ac Institutionum methodo comprehensas Juvenum nostrorum, quorum unice studemus commodo, exhibemus . . . Ut qui non laudi inani captandae, sed publicae utilitati fovendae scribimus.*

XXVIII. Verum longe nobilius de hisce Antiquitatum Christianarum Institutionibus seusere Eruditi omnes. *Josephus Simiolius*, Canonicus Neapolitanus, Censorque operis, (quem jam antea laudavimus), in sua censura (50) ait: *In iis* (Antiquariis Institutionibus) *evoluta, discussa, educta vidi semina, quae Clarissimus Auctor in suis Institutionibus Canonicis jecerat.* Et *Josephus Rossius* (cujus superius cum laude meminimus) Censor Ecclesiasticus,

---

(48) Elegantissimam, benevolentiaeque plenam Epistolam, qua Amplissimus *Ildephonsus Clemens de Arostequi* de Institutionibus Antiquitatum Christianarum sibi dicatis *Julio Selvagio* nostro humanissime gratias egit, dedimus in fine hujusce Commentarii.

(49) In cit. Anteloquio §. XII.

(50) In dicta Censura data XVIII. Kalen. Majas CIↃIↃCCLXXII.

sticus, doctrinam eruditionemque Auctoris in Canonibus explicandis, nec non facilitatem elegantiamque scribendi, docendique perspicuitatem, quae *Selvagii* peculiares erant dotes, ita meritis laudibus ornat (51): *De Legibus, Institutis, ac Moribus Ecclesiae veteris Praeclarus Auctor ita differit, ut nihil omittat, quod ad operis propemodum immensi perfectionem requiratur . . . novi aliquid passim adspergit, & rem gravissimam explicat mirabili facilitate, singulari etiam elegantia, & perspicuitate*. Idem plane judicium de hoc opere tulerunt docti Scriptores Ephemeridum Rei Litterariae Florentinarum (52), quorum non verba, sed sententiam hic damus : „ Quod ad illustrandas „ *civiles Institutiones* jam praestiterat duobus suis voluminibus *Antiquitatum Romanarum Heineccius*, hoc idem „ modo *Julius Selvagius Antiquitatibus Christianis* ad passim declarandas suas *Canonicas Institutiones* perfecit. „ Is primus dici potest ad hunc diem exstitisse, qui propositum adeo laude dignum conjungendi Historiam Eruditionemque Ecclesiasticam cum Canonibus Decretisque Ecclesiae absolverit. Quare hoc opus iis praestat „ dotibus, quae haud facile in hujusmodi lucubrationibus reperiri possunt; nam primo doctrinam continet „ probatam, selectam, atque hinc inde nova eruditione „ ornatam; & dein (quod raro accidit) quadam facilitate, & simul elegantia, ac perspicuitate est praeditum „. Amica haec Canonum Christianarumque Antiquitatum conjunctio quanti facienda sit, exemplo suo demonstravit Celeberrimus Ecclesiasticae Restitutor Disciplinae S. Cardinalis *Carolus Borromaeus*, qui adhuc juvenis in ordinandis Canonicis studiis voluit, una cum moribus, actisque Majorum, Christianae Ecclesiae Canones conjungere, ut Scriptor ejus vitae enarrat (53): *Canonum ea*

(51) Item in Censura data die XI. Jan. eodem anno.

(52) Hoc Clariss. Viri Judicium de *Julii* Opere dederunt Fol. XXXXI. col. 648. seqq. A. D. VIIII. Octobr. CIↃIↃCCLXXII. Nosque integrum dedimus in fine Vol. II. post Auctoris mortem.

(53) *Carolus a Basilica Petri* in Vita S. *Caroli Borromaei* &c. Lib. VII. Cap. XI. n. XXXXIIII.

ea scientia praejudicanda erat, quae Patrum mores, & Acta repraesentans, Ecclesiae componendae, atque ordinandae rationem continet; dolens eos communi consuetudine tantum Canones ad interpretandum seligi, qui ad lites, judiciaque valent.

XXVIIII. Non adhuc primum volumen legere desieramus, quum eodem anno paucis post mensibus volumen alterum, sive altera Libri Primi pars, in qua tum *de Clericis secundi Ordinis*, *eorumque Electionibus*, *Exemptionibus*, *Reditibus*, & *Moribus*; tum *de Monachis*, *Virginibus*, *aliisque Fidelibus*, & *Catechumenis*, disseritur, pene jam prorsus edita vacuos Lectores praestolabatur. At non datum est *Julio* nostro post tam sollicitos labores illam evulgare; mense enim Novembri illius anni, ipse, ut mox narrabimus, obiit. Desperatum visum est cunctis desiderium legendi reliqua, quae supererant volumina, atque hasce diu expetitas Institutiones prae manibus habere numeris omnibus absolutas. Verum ab ejus Patruo, Sacerdote probatissimo *Maximo*, &. amantissimo Fratre *Michaële* ego, utpote *Julio* veteri amicitia conjunctissimus, sum advocatus, ut scripta omnia in ejus forulis latentia diligenter executerem, atque animadverterem sedulo, num omnia essent ita in antecessum ab eo parata, ut integrum opus edi posse videretur. Mihimet eo in negotio, & amicis non defui. Collegi scripta omnia, quae unice argumentum spectabant *Antiquitatum Christianarum*, eaque in partes digessi ab Auctore jam ante constitutas. Ex diligenti hac inquisitione tum opus pene absolutum, tum pauca tantummodo deesse compertum mihi est. Hinc reliquum operis brevi edendum censui, ut defuncti amici fides liberaretur; & pauca illa veterum testimonia, quae deerant, suis locis apte supplere statui. *Julio* namque in edendis operibus sollemnis mos fuit, jam primum a se scripta secundis veluti curis inter operas typographicas perficere. Datum est mihi a *Michaële* Fratre id curare; & sedulo curavi. Hinc factum est, ut duorum vix annorum curriculo quatuor volumina expolita, edita, & vulgata sint; atque ita integrum opus hoc anno CIↃIↃCCLIIII. fuerit, etiam defuncto Auctore, absolutum; quod hac de caus-

caussa dici majore ex parte *posthumum* potest. Post haec omnia, demum dici nonnulla deberent de paucis quibusdam dissertationibus, diatribis, aliisque opusculis vel inchoatis, vel jam perfectis, quae inedita *Selvagius* reliquit. At quodnam erit illorum fatum, divinare quum modo non possim, de illis verba facere supersedeo. Illud tantum addendum puto, quod mecum Eruditi sentient omnes, *Julium* tunc maxime Reipublicae Litterariae ereptum, quum aetatis anno XXXXIIII. praecoci subactoque ingenio majora melioraque proferre opera spondebat.

XXX. Huc usque de litterario vivendi genere *Julii* nostri, deque scriptis ejus multa enarravimus; pauca nunc de moribus, praesertim de pietate illius, praestat breviter adnotare. Minuta fortasse, & levia videbuntur nonnullis, quae hoc in negotio erimus de eo dicturi. Quidam namque assueti magna, tantumque sonantia virorum summis Magistratibus, Militarive virtute illustrium audire & praedicare facta, privatorum hominum res domi prudenter fortiterque gestas flocci faciunt. Verum norunt sapientiores, in humiliore quoque vivendi genere multiplices semper humano animo patuisse vias egregia edendi facinora, virtutesque colendi, quae quamvis in privato vitae statu omnium oculos luce sua minime perstringant, sunt tamen hujusmodi, ut ex iis licet minutis, licet pro conditione rerum celebritatem nominis non promerentibus, ingenia tamen hominum occulta dignosci possint, num humi repant misere, vel feliciter assurgant. A pueritia igitur quicquid temporis a schola, aliisque domesticis exercitiis supererat, ut plurimum vel sacro inserviens matutinis horis, vel postmeridianis *praesanctificatam Eucharistiam* adorans in *Paroeciali Templo S. Mariae in Kosmedin* modestus & humilis impendebat. Incredibile namque dictu est, ut antea monuimus, quanta caritate in omni vita hanc sacram Aedem, in qua Jesu Christi sanguine ablutus ad novam veramque vitam est renatus, semper fuerit prosequutus; quantaque honesta animi contentione illius jura, commoda, & ornamenta curaverit. Non semel de salebrosa quadam disceptatione, quam pro Curionibus illius loci sapienter *Ferdinandus IIII.* Rex noster Augustissimus Rescripto defi-

definivit, mecum ferventius quam de domesticis rebus loquentem audivi; immo quadam vice, dum apud virum summum una pranderemus, memini, adeo in jurium factorumque sacrae Paroecialis Aedis narratione excanduisse, ut cibi potusque oblitus, monendus a me fuerit amice, ut manducaret tandem & quiesceret. Clero addictus, donec Sacerdotio non fuit initiatus, quolibet festo die primo mane sacram domum de more adibat *Presbyterorum Evangelicae Missionis, Congregationis S. Vincentii a Paulo*, ubi omnes simul Neapolitani Clerici *Sacramento Poenitentiae* detersi spiritu, atque illo *Eucharistiae* animo refecti, sacrificio sollemni celebrando vel inserviunt, vel adsunt, ut ita sensim in sacra *Liturgia* ministrare addiscant. Illinc *Julius*, ut scholastica negotia expetebant, vel ministerio Paroeciae suae praesto erat, vel studiis domi vacabat. Post prandium vero ad pueros pro cujusque aetatis captu breviter dilucideque Christi doctrina imbuendos, ut mos est, sedulus incumbebat; dein maximum invisebat saepe Infirmorum Hospitium, ubi cum aliquot optime moratis sociis verbo, & opere aegros levabat: adscriptus namque erat *Sodalitio S. Mariae omnium Sanctorum*, cui curae est humanissime infirmis misericordiae opera praestare. Haec & alia, saepe non levia, alacri animo peragebat *Julius*. Quod si cui admirationem afferat, quomodo sanitate parum firma potuerit ipse tanto nisu & studiis, & pietati vacare, ut diurnis muneribus suis defuerit nunquam: sciat is quaeso, victus frugalitate, divisione horarum prudenti, constantique vivendi ratione id brevi effecisse, quod alii diuturno vix tempore aggrediuntur; nam *raro eum oriens Sol in lecto dormientem, & raro deambulantem extra domum tenebrae ingruentes deprehenderunt*. Immo si aliquando cum amicis in via colloquentem serus occupasset vesper, ipse subridens ajebat: *Aquaeductus diffluunt, domum redeamus amici;* & statim valedicto abibat.

XXXI. Sacerdos factus *Selvagius* in dilectissima Paroecia sua *Sanctae Mariae in Kosmedin* sacrificium quotidie offerebat, non diuturnitate piis etiam adstantibus quandoque importuna protractum, sed intentione animi, cordis ardore, modestiaque corporis Deo & hominibus gratum.

tum. Quod si negotia Ecclesiastica expostulassent, ut in Cathedrali aliquando moraretur, vel ibi sacris operabatur, vel in proximum Sancti *Philippi Nerii* templum celebraturus divertebat. Hoc sane accidit antequam Pontificio diplomate ornatus domi Oratorium haberet: nam postquam privilegio datum est in privatis familiae suae aedibus rite Aram Deo statuere, quam in cubiculo ab omni domestico usu, ut decet, libero magnifice paravit, ad eam plurimum pietate, atque reverentia summa sacrificaturus accessit, ut quotquot casu adstitere, ingenue testantur. Immo plus vice simplici fratris filios, ceterosque familiares, ut in Oratorii cubiculum ingredientes ad pietatem se componerent, hisce verbis ex animi sententia hortabatur: *Hic domus Dei est: hic quotidie habemus Deum nostrum appropinquantem nobis: tenete linguam, & corde orate.* Quamvis in studia sese abdidisset *Julius*; non tamen a praedicatione divini verbi, atque ab excipiendis Fidelium *confessionibus* prorsus abstinuit: quippe qui ad sacras *missiones*, ut aiunt, bis cum sociis perrexerit urbe procul patria. In quarum altera ardentissimo, quo aestuabat, loca sancta invisendi desiderio, nonnihil satisfecit. Nam ex *Altomuro* in *Peucetia Barium* divertens, sepulcra celebravit S. *Sabini Canusini* Episcopi, Principis patroni Primatialis Provinciae Ecclesiae Bariensis; & S. *Nicolai* Archiepiscopi *Myrensis*, Principis Patroni Provinciae Terrae Barii: ut & sacram Cryptam est veneratus S. *Michaëlis* Archangeli in Monte Gargano.

XXXII. Dixi *Julium* nostrum maximopere optasse, ut inviseret loca sancta. Constat enim ex eo tempore, cum *Institutionibus Antiquitatum Christianarum* conscribendis insudare coepit, inter fines, quorum caussa adlaborandum sibi intelligebat, & illum fuisse propositum, scilicet iter, olim instituendi, ut ejusmodi loca praesens veneraretur, ea potissimum pecunia, quam ex divenditis illius operis exemplaribus colligere potuisset. Praestat hoc ipsum ab eo audire, qui quibusdam foliis, quae in ejus forulis servantur, hanc animi sui sententiam his prope verbis vernaculo sermone adleniverat: *In hoc opere Antiquitatum Christianarum auxilio Dei perficiendo fines, quos*

prae oculis propofui mihi, duo funt: Primum Gloria Dei noftri fincera; Altera defiderium excitandi inter fideles, & praefertim in Clero fpiritum Ecclefiae Chrifti Primigeniae. Poftquam autem hoc opus perfecero, pecunia inde comparata ftatui in corde meo invifere loca fancta, vel faltem facram domum Laurentanam, ubi, ut pie creditur, Verbum Caro factum eft, & hinc fepulcra Apoftolorum Petri & Pauli, & Catacumbas Martyrum Romae fitas. Hoc enixe defidero; & fi adhuc hoc propofitum non impleverim, in cauffa fuit obfervantia divini praecepti, Honora Patrem tuum, & Matrem tuam. Et profecto verbis profequi haud facile eft, quanta reverentia, quanta caritate, quantaque obfervantia Majoribus fuis, & praecipue Parentibus obtemperaverit *Julius*, ut nihil pene fine eorum vel mandato, vel confilio aggrederetur, atque multa facere praetermitteret non alia de cauffa, nifi quia fortaffe illis non placerent. Quoties rufticatum abibat, fine eorum benedictione iter ipfi arripere nefas. Immo difcedens faepe Amicos, ut pro fe Genitores inviferent, orabat; & poftrema hac vice, poft quam fane paternam non amplius domum revifit, me a Cathedra defcendentem convenit, ibique, nefcio qua animi praevidentia, oravit obfecravitque, ut Matrem ita levarem verbis, ut ex abfentia fua non moereret; fuumque Fratrem *Michaëlem* fibi cariffimum admonerem, ne Filios fuos, & prae ceteris *Gafparem* Primogenitum, fevere nimis objurgaret in iis, quae mores non fpectant, praedicens illos adhuc effe pueros bona indole, ingenioque perfpicaci praeditos. Patris mortem fenfit acerbiffime, fed patienter fuftinuit, tum quia, ut Chriftianum decet, illius honeftate pietateque folabatur quammaxime; tum etiam quia cohibere feipfum oportunum ducebat, ne lacrymis fuis Viduae Matris vulnus recrudefceret.

XXXIII. Quamvis autem Patrem revereretur, coleretque Matrem, & utrique obfequentiffimus fuerit femper *Julius*; prae ceteris tamen domefticis majoribus *Maximum* Patruum fuum, Sacerdotem utique pium, prudentem, doctum, Genitoribus id annuentibus, Parentis dilectiffimi loco femper habuit. Par namque Ecclefiafticae vitae ratio, quam uterque fequebatur, eadem domus, & in

in eadem domo proxima utriusque cubicula, eadem mensa, atque vix intermissa confabulatio, ipsa denique consanguinitas faciebant, ut *Maximus Julium* Nepotem pro filio, pro Patre & Rectore *Maximum* Patruum *Julius* haberet. Hinc domum rediens Patruo suo diurnae vitae rationem quotidie reddebat exactam. Dein cum eo alternatim *Psalmodiam Liturgicam in Canonicas Horas, sive statuta Deum pro Populo precandi tempora, distributam* de more pie distincteque recitabat: cum eo spiritu & voce orabat; *Theologiae Morum* particulam aliquam singulis prope diebus, facili quidem methodo, propositis nempe definitionibus vocum, & principiis metaphysicis loco Axiomatum reseratis, per casus peculiares illo interrogante percurrebat: quae demum proximo die erant peragenda, exponebat breviter & ex ejus consilio, vel omittebat tutus, vel diligenter executioni mandabat. Nihil certe magni momenti, donec vixit, licet quadragesimo anno major, fecit *Julius*, quod ad Patrui voluntatem, sanctosque mores adamussim non conformaverit. Quo factum est, ut ambo paribus prope virtutibus adeo floruerint, ut qui unum ornasset, alterum laudasse videatur (54). XXXIIII.

(54) Sub Imagine hujus pii utique, docti, ac fidelium saluti apprime dicatissimi Viri haec nostra apposita est Inscriptio, qua ejus Elogium comprehenditur.
MAXIMVS. SELVAGIVS. SACERDOS. NEAPOLI
TANVS. QVO. VIRTVTVM. THESAVRO. DI
TIOR. EO. FAMAE. FVGA. CAVTIOR. DVM
EX. OBEDIENTIA. PRAESES. MANIPVLI. OPE
RARIORVM. SODALITII. S. MARIAE. PVRITA
TIS. CHRISTI. VINEAM. VBIQVE. EXCOLEN
TIVM. IN. TVRRI. OCTAVA. SACRO. VACA
BAT. MINISTERIO. VT. DEO. CVI. VNICE
SERVIERAT. CITIVS. CONIVNGERETVR. RE
PENTINO. ALIIS. SIBI. ANTE. PRAEVISO. COR
REPTVS. MORBO. APOSTOLICOS. INTER. LA
BORES. OBIIT. HORA. VII. NOCTIS. PRID
NON. FEBR. CIↃIↃCCLXXIIII

NATVS. III. KAL. SEPT. CIↃIↃCCXI. VIXIT
ANNOS. LXII. MENS. V. DIES. IIII

XXXIIII. Profecto quicumque *Julium* probe noverunt, fatentur omnes, eum Christiana Philosophia, non umbratili illa quidem & verbosa, sed factis integroque vitae cursu comprobata praestitisse. Arduis in rebus aequam semper mentem servavit; & quoties adversa imminebant, componebat se, ut ait Poeta (55), teres & rotundus ad omnia. Humanitate ita omnes prosequebatur, ut impiger visus sit saepe commoda sua praetermittere, ut omnibus juvandis praesto esset; quod praesertim in Librorum edendorum censura expedienda manifesto apparuit; qua in re horas somno, opportunaeque relaxationi auferebat, ne diu alios longa exspectatione detineret. In amicis fide, sinceritateque sancta colendis fuit adeo constans, ut aemulos saepe suos vicerit obsequio, sibique adjunxerit perpetuo constantem ob amicitiam. In egenis, miserisque levandis fuit semper paratissimus, multisque secreto est opitulatus tum pecunia, tum consilio. Providus tandem rerum suarum curator, parabat antea diligenter, quae mox futura erant necessaria. His aliisque virtutibus quum apud omnes inclaruisset *Julius*, mirum est, quantum finitimis praesertim Ecclesiis profuerit. Hinc *Andreas Torre* vigilantissimus Minorensis Episcopus, *Franciscus Antonius Ruocco*, Insulae Caprearum Praesul, *Alphonsus Ligorius*, Novae Congregationis divini Redemptoris Institutor prudens, & pius doctusque Episcopus S. Agathae Gothorum, plurimis sacra eruditione redundantibus, atque animorum saluti apprime utilibus editis operibus merito, & contra votum suum, in Litteratorum Republica, & in Dei Ecclesia celeberrimus; aliique Antistites, in examine Clericorum, & in reliquis Ecclesiarum negotiis *Selvagium* tamquam Consiliarium, & quasi laborum suorum socium vel literis interpellabant, vel ad se venire amica expostulatione cogebant. Prae ceteris vero *Januarius Albertinus* Episcopus Casertae, dominicae caulae Pastor incomparabilis, quem jam extinctum dolemus, nihil in ordinandis Seminarii, universique Cleri studiis, in praefigendis cuique Paroeciae Pa-

---

(55) Horat, Lib. II. Satir. VII. ver. 86.

Paftoribus, in doctrina populo explicanda, & reliquis Ecclefiae fuae negotiis expediendis operabatur, quod vel ab abfente per litteras, vel voce a praefente *Selvagio* non audiffet effe faciendum.

XXXV. Ad haec quidem finitimarum Ecclefiarum negotia expedienda accerfitus ut plurimum *Selvagius* accedebat, quum feriis Bacchanalibus, vel Pafchalibus, vel praefertim Autumnalibus ab urbanis muneribus vacare legitime poterat. Compago enim ejus corporis, ut diximus, non fatis firma, ftudiorum vi quodammodo labefactata opportunis hifce ftatis temporibus interpofitis vacationibus reficiebatur. Quam quidem tuendae fanitatis rationem adeo conftanter fervavit, ut nullum praeterire permiferit annum, in quo vel femel, vel etiam bis patria non exierit rufticatum. Quamvis autem, & in his rufticationibus literarium viaticum femper fecum deduxerit, tempufque legendo, & fcriptitando non perfunctorie infumpferit, illa tamen aprici, purgatiorifque aëris refpiratio, deambulationes, confabulationes, novarumque rerum apparatus animum, corpufque adeo recreabant, ut domum pofthaec redeuntem quafi renatum Amici *Julium* falutarent. Quo factum, ut quotquot pagorum, urbiumque vicinarum bene morati homines eum nofcerent, & amarent, tot fane vehementer eum deprecarentur, ut ad fua potius, quam ad alia loca, plaufibilibus propofitis argumentis, rufticatum feriatis temporibus accederet. Hinc ipfe, ut bono animo omnibus fatisfaceret, aliquando *Amalphiam*, *Scalam*, *Ravellum*, & *Minurum*; aliquando *Capreas*, *Maffam Lubrenfem*, *Surrentum*, *Vicum Aequenfem Stabiafque*; aliquando ad *Turrim Octavam*, five *Turrim Graeci* inter *Herculanum* & *Pompejos*; faepius *Cafertam*, ubi Auguftum Regis Noftri exfurgit Praetorium, contendebat; nec femel quoque in Regali *Villa Porticuum*, ubi alterum pofitum eft Regium Praetorium, fecum eum habuit vir Ampliffimus *Ildephonfus Clemens de Aroftequi* tunc Hifpa-

tumnalibus diebus sanctissime genio indulgebat; in qua quidem rusticatione tandem obiit.

XXXVI. Postquam enim Mense Septembri Anni CIↃIↃCCLXXII. a docendi munere liber fuit, compositis de more domesticis rebus, atque *Institutionum Antiquitatum Christianarum* altero Volumine absoluto, & in publicum prodire jusso, *Arentium* se contulit. Fuit ibi ad usque VIIII. Kalend. Novem. quo die, quum jam reditum in patriam cogitaret, ut antequam discederet, valediceret Amicis, & praesertim *Mario Abenanti*, Viro nobili, humanissimo, & liberali, quicum ei antiqua intercedebat necessitudo, *Matalaunum* (56) perrexit, rhedam re-

(56) *Matalaunum*; Castrum Campaniae medio aevo non incelebre, in valle unius ex *Tifatis* Montibus in Dioecesi Casertana positum, sane populosum, opulentum, atque aedibus tum sacris, cum profanis elegantibus, amoenisque hortis conspicuum, An. CIↃIↃCCXXXV. jure & titulo Civitatis fuit donatum a *Carolo Borbonio* Siciliarum Rege Augustissimo, quod ipse eo loci castrametatus deditionem Neapolitanae Urbis ultro oblatam receperit; uti etiam quod per quam *vallem occultam post Tifata*, ubi Annibal suppetias daturus Capuanis suis a Romano exercitu obsessis Tarento *delectis peditum, equitumque, quam poterat aptissimis ad maturandum iter, atque tribus & triginta Elephantibus veniens consedit*, ut ex *Livii* Libr. XXVI. egregie firmat *Peregrinus* Camp. Felicis Differt. II. Num. XXVII.; per eamdem ipse *Carolus* Rex in expeditionem reliquae Siciliae Cisfretanae, & Transfretanae victorem exercitum transduxit. Profecto placeret incolis, originum suarum non incuriosis a scriptoribus probari Castrum suum cum Civitate *Calatia* Cis-Vulturnina jam excisa, eique propinqua, de antiquitate certare, ut ait *Pratillus* Viae Appiae illustratae Lib. III. Cap. V.; quasi *Calatini* pro munimine Urbis in Monte Tifata Turrim, Castrumque Matalauni aedificarint. Ut haec originatio nullo antiquo monumento testante mihi non arridet; ita nec arridet illa ejusdem Pratilli, qua credit fortasse Arcem ibi a Saracenis fuisse extru-ctam,

regente Canonico *Arentii* amicissimo, & aurigationis fortasse non imperito. Verum vix Oppidum tenebant, quum Canonicus, ut plaustrum vitaret diligenter, supine violenterque in saxum praegrande rotam sinistram impegit; quo

e 2

ctam, qui hac de caussa illam *Magdalonum* dixerunt, quia *Magdal* vox ab Oriente petita *Turrim* significat. At quotusquisque est, qui Sarecenos unquam ibi consedisse scribat? Firma mihi stat sententia, *Matalaunum* Coloniam fuisse praepotentium in Italia Langobardorum, qui Castrum illud aedificarunt ad continendos in obedientia Campanos. Ipsemet Pratillus quidem fatetur Turrim cacumini montis *Matalauno* imminentis impositam, structuram esse Langobardicam; immo *Matalaunum* ipsum a priore sobole Langobardorum Principum Capuae fuisse aedificatum. Erit fortasse qui mirabitur, Castrum hoc a nonnullis dictum *Matalonum*, vel *Magdalonum*, vel pro ingenio *Metam-Leonis*, a me dici *Matalaunum*. Verum mirari desinent quicumque nomen loci a Langobarda gente extructi, nonnisi a lingua Langorbarda, sive Germana esse deducendum; praesertim quum *Magdalonum*, vel *Matalonum* nullam praebeat significationem. Itaque *Matalaunum* ex duplici Germanica, & hinc Langobardica voce dictum censeo, scil. MATA, & LAUN. *Mata* namque significat *agrum paludosum*, *silvosum*, *nemorosum in valle positum*, ut medii aevi prolatis textibus in suo Glossar. Med. & Inf. Latin. demonstrat *Du-Cangius*. In Charta namque Pontii Comitis Caporitani an. 1063. apud Baluz. ad Capitul. Num. 149. habetur: *Donamus pro hereditate paterna, vel materna ipsam forest, vel ipsam MATAM, quae dicitur silva S. Romani* &c. In Pancarta quoque Abbatiae S. Stephani de Vallibus apud Xantones Char. II. legitur: *Videlicet in decimis, terris, vineis, hominibus, & burgo de Vallibus ... in palude MATIS cum nemore*: Et Char. III. *in palude*.

quo factum, ut rheda dextrorsum ruente *Julius* infeliciter dextrum latus terrae illideret. Ex illo casu inopino ejus corpus non mediocriter contusum, atque os femoris, quod ἰσχίον dicunt Medici, est luxatum. Illico domum curru suo infirmum traduxit *Abenantes*, advocatoque peritissimo Chirurgo fecit, ut ossa luxata, diligenter medica manu tractata, priorem tenerent locum. Ut autem eadem ossa ita recomposita, & paullatim conglutinata firmarentur, jussit Chirurgus, per aliquot dies supinum in lecto jacere *Julium*, dextro femore tabellis constricto, atque ne contraheretur, lapidis ex pede suspensi gravitate distento. Fortasse id mali ita curandum erat ex artis peritia, ut ossa recte suo loco starent: at dum probe ossa curantur, corporis machina interna humorum perturbatione dissolvitur. Humores namque eo corporis situ ad pectus regurgitantes, respirationem, quae, ut notatum est, facilis ei non erat, reddidere difficillimam. Quare quum fractura jam nulla esset, ipseque *Julius* feliciter V. Idus Novemb. surrexisset e lecto, & per cubiculum sano similis deambulasset, sequenti die Sancto *Andreae Abellinati* sacro currum expectans, quo Neapolim, ut omnes hortabantur Amici, remearet, hora noctis XI. expergefactus cum puero, qui ei praesto erat, Beatae Virginis Mariae laudum corollam, quam *Rosarium* dicunt, recitare occoepit. Vix decimam-quintam precum partem absolverat, quum gravi correptus somno, puerum hortatus, ut quiesceret, obdormivit. Verum tunc ab humoribus pectus ejus obsidentibus oppressus, ut credere par est, placidissime obiit circa horam XII. quum Neapoli advenientes Amici, ut sanum traducerent, mortuum invenere. Voluit sane Vir providentissimus *Nicolaus Filomarinus* Episcopus Casertanus, ut Clerus Matalauniensis ulla sine mercede, grati animi ergo, tanti viri funus duceret. At

gius testatur. Quare *Matalaunum* idem est mea sententia, ac *agrum palude, silvis, nemore pratisque constans, atque dono datum*. Pauca haec ex dissertatione mea *de Castro Matalauni Langobardorum Colonia* excerpsi, de quibus judicium Eruditis libens lubensque relinquo.

At *Michaël* Frater, licet dolore exsternatus, fecit, ut in Regali Templo Sanctissimae Virginis ab Angelo Adnunciatae, locum sepulturae prope Aram Salvatoris Nostri Cruci adfixi libenter dantibus *Dominicanis Langobardis*, honorifice tumularetur, hoc, me dictante, apposito Titulo (57).

A.

(57) Sub ejusdem *Julii* nostri Imagine *Salvator Cavalcante*, Vir doctrina, litterisque politioribus egregie excultus, atque in primis ingenuo amicitiae candore omnibus carissimus hoc, aureo seculo dignum, inscripsit Epigramma;

CORPORIS. HIC. PARVI. SPECTATVR. IMAGO
QVOD. OLIM
INGENTIS. SEDES. EXTITIT. INGENII
ISTE. BREVI. EST. AVSVS. CVRIS. DISTENTVS
ET. AEGER
QVOD. VACVI. ET. VALIDI. VIX
POTVERE. DIV
SVSTVLIT. HVNC. IVVENEM. TERRIS. MORS

A. ☧. Ω.

QVIETI. AETERNAE

IVLII. LAVRENTII SELVAGII

SACERD. PIETATE. LITERISQ. CLARISSIMI
QVI. IN. NEAPOLITANA. ARCHIEPISCOPALI
ACADEMIA. CANONICI. CIVILISQVE IVRIS
PROFESSOR. EDITIS. IAM. IVRIS. VTRIVSQ
ELEMENTIS. INCLARVIT. QVIQVE QVVM
PVRIORIS. ECCLESIASTICAE. DISCIPLINAE
AMANTISSIMVS. ANTIQVITATVM. CHRI
STIANARVM. INSTITVTIONES. EDERET. ET
MAIORA. MEDITARETVR. INOPINO. RHE
DAE. CASV. HIC. MATALAVNI. VBI. INNO
CENTISSIME. RVSTICABATVR. SANCTISSIME
OBIIT.

PATRES. ORD. PRAED. LOCVM. SEPVLTVRAE
BENEFICENTIA. SVA. DEDERVNT
MICHAEL. SELVAGIVS. MERITO. DOLENTISS
FRATRI. B. M. TITVLVM. P

NATVS. III. ID. AVG. CIƆIƆCCXXVIII
ET. MORTVVS. IIII. ID. NOV. CIƆIƆCCLXXII
VIXIT. ANN. XXXXIIII. MENS. III

F I N I S.

JU-

JULIO LAURENTIO SELVAGIO

Viro Clarissimo, pariterque Doctissimo

IN ARCHIEPISCOPALI UNIVERSITATE NEAPOLITANA CANONUM ANTECESSORI MERITISSIMO

χαίρειν

ILDEPHONSUS CLEMENTE AROSTEQUI.

GRatissimas tuas literas, quas ad me dedisti IV. Nonas Augusti, non sine magno gaudio excepi, dum in Villa Regia Sancti Ildephonsi natalitios vestrae Reginae, nostraeque Asturiarum Principis dies celebraturus diversarer. Tunc nec potui, nec volui illico tibi responsum dare; nam quum in illis mihi nunciares, librum tuum de Ecclesiasticis Antiquitatibus ad me mittere, & simul ex epistola nostri Benedicti intelligerem, se illum avida manu Matriti intercepisse, ac retinuisse, tibi rescribere abstinui, donec Matritum non remearem. At statim ac domum propriam petii, incredibile est, quanta solicitudine librum tuum quaesierim, quaesitum vero famelicis oculis non modo perlustrare, sed & pervolutare incoepi. Huic uni negotio dum cubiculo meo inclusus totus eram, omnibus sive domesticis, sive extraneis ad me adire prohibui, verens, ne ab optata, ac lepore plena lectione deviarent, & distraherent. Sed o mirum! Vix in tui libri fastigium injeci oculos, ac tu subito in ipso limine mihi te obviam facis, & humanissima porrecta epistola me festine currentem sistis, ac detines. Et percepi, te opus tuum mihi nuncupare velle: tua venia candide dicam, ipso initio levi commotione me fuisse affectum eo magis, quod tu saepenumero me hujusmodi [illegible]

formidavi, sed ut meritissimi, & verissimi amici carum munus accepi; illudque carius adhuc fuit, quod a te ob probitatem, doctrinam, & eloquentiam laudatissimo viro laudari meo maximo honori recensebam. Quae quum ita sint, ecquid dicam, mi Juli, quum tu amore ductus, non tantum me laudibus cumulas, sed, quod caput est, Nepotem meum Benedictum, quem ob id unum, quod tui amantissimum se dictitat, amplius nimis commendas? Ingratissimos equidem diceres Nepotem, Patruumque, si, quas possunt, immortales tibi non agerent gratias, & perpetuo se tibi devinctos non profiterentur. Bene, inquies, haec omnia se habent. At quum de meo opere judicium tuum mihi prodis? Justa sane est ista tua animadversio; at tu non omni culpa cares, quin tibi satisfecerim; nam me operi tuo legendo inhaerentem suavissimo, ac nitidissimo tuo sermone detinuisti; praeterea haud facile negotium credas, de praefato opere in tam parva temporis angustia maturam proferre sententiam. Praebe itaque, Amice, praebe mihi non longas inducias, & meam, ut optas, mentem tibi aperiam. Modo tibi satis praeconceptam de te, tuis studiis, & scriptis existimationem, & opinionem in me non decrevisse, quin imo crevisse. Addam utique, me, licet festine, tui operis Antiloquium percurrisse, argumenti dignitatem approbasse, stylum, methodum, ac in quatuor libros divisionem optimam censuisse. Postremo perquam maxime placet, te constanter illam pulchram, simplicemque docendi tenuisse viam, quam Justinianus initio suarum Institutionum tenendam esse existimavit; & in nodosas controversias, ut nonnullus fecit, continuo minime conjecisse; quo verendum non erit, ne tibi eveniat, ut propositum argumentum aut plene deseras, aut ad Kalendas Graecas contra fidem datam transmittas. Illud tantum te enixe oro, ut Carissimos, pariterque dignissimos amicos Simiolium, Rossium, Kalephatum, & Cortesium, meo, Benedictique nomine salvere velis, & Eminentissimi nostri SERSALII manus adorare, ac osculari non omittas. Datum Matriti Octavo Idus Septembris anno CIϽIϽCCLXXII.